

**STRATEGIA ROZWOJU GMINY CZARNKÓW
NA LATA 2021-2028
(projekt)**

Opracowanie:

Urząd Gminy Czarnków

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Czarnków na lata 2021-2028 opracowano w oparciu o materiały źródłowe referatów Urzędu Gminy Czarnków oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Czarnków na lata 2021-2028 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2019 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

Elektroniczna wersja Strategii znajduje się na stronie internetowej <https://www.czarnkowgmina.pl> oraz na stronie <http://www.bip.czarnkowgmina.pl/>.

Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY	7
1. Charakterystyka Gminy	8
1.1. <i>Informacje ogólne</i>	8
1.2. <i>Demografia</i>	9
1.3. <i>Gospodarka lokalna i rynek pracy</i>	11
1.4. <i>Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne</i>	13
1.5. <i>Walory przyrodnicze i kulturowe</i>	16
1.6. <i>Infrastruktura i środowisko</i>	18
1.7. <i>Opieka zdrowotna i pomoc społeczna</i>	21
1.8. <i>Kapitał społeczny</i>	24
1.9. <i>Stan finansów samorządowych</i>	33
2. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	38
2.1. <i>Ocena sytuacji Gminy</i>	38
2.2. <i>Pożądane priorytety rozwojowe</i>	40
3. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	41
CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU	43
1. Misja i wizja	44
2. Cele strategiczne, operacyjne, działania	45
3. Spójność kierunków rozwoju Gminy z innymi dokumentami strategicznymi.....	50
4. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii.....	52
ZAŁĄCZNIKI	55
Załącznik 1 – wzór ankiety	56
Załącznik 2 – tabela ewaluacyjna.....	62

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Czarnków na lata 2021-2028 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2028 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Czarnków na lata 2021-2028 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie Czarnków, a także spójny z dokumentami wyższego rzędu – Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy poprzedniej, nieaktualnej Strategii Rozwoju Gminy Czarnków, obowiązującej w latach 2011-2020. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Ważnym źródłem informacji byli członkowie Zespołu Strategicznego, w skład którego wchodziłi reprezentanci władz, jednostek organizacyjnych i społeczności lokalnej:

- Bolesław Chwarścianek – Wójt,
- Monika Piotrowska – Zastępca Wójta,
- Mariusz Grzegorek – Sekretarz,
- Magdalena Mendyk – Skarbnik,
- Dagmara Borowińska – Podinspektor ds. techniczno-inwestycyjnych,
- Jacek Gruszkiewicz – Właściciel firmy VIABUD,
- Mariusz Kuchta – Radny Gminy,
- Barbara Łabędzka – Kierownik Referatu Inwestycji, Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska,
- Izabela Małecka – Inspektor Referatu Finansowo-księgowego,
- Michał Norkowski – Sołtys wsi Bukowiec,
- Bogusława Rybarczyk – Główna Księgowa,
- Henryk Siemieniowski – Zastępca Kierownika Referatu Inwestycji, Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska,
- Adam Warnke – Radny Gminy,
- Longina Wika – Sołtys wsi Sarbia-Sarbka,
- Anna Wybraniec – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Irma Kuznetsova – Kierownik Zespołu ds. rozwoju usług dla JST,
- Iwona Nowacka – Starszy specjalista ds. rozwoju usług dla JST,
- Agnieszka Osuch – socjolog, trener, konsultant,
- Anna Przygodzka-Gacek – psycholog, psychoterapeuta, trener.

Prace nad Strategią rozpoczęto w marcu 2020 roku, kiedy to Wójt Gminy Czarnków podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas warsztatów strategicznych oraz badania ankietowego. Warsztaty przeprowadzone zostały metodą *design thinking* polegającym na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Efektem tej metody jest wypracowanie niestandardowych rozwiązań i rozwój innowacji. Podczas warsztatów uczestnicy dyskutowali na temat edukacji, usług społecznych, zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, gospodarki komunalnej, ochrony środowiska, dróg i transportu, kultury, sportu, turystyki, przedsiębiorczości i zagospodarowania przestrzennego. Podczas pracy w grupach zdefiniowano obszary problemowe, wskazano mocne strony Gminy oraz szanse na jej rozwój. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Prace te zostały zrealizowane podczas drugich warsztatów z Zespołem Strategicznym. Następnie skonsultowano te zagadnienia z Zespołem Strategicznym i we wrześniu 2020 roku przygotowano projekt Strategii. Następnie projekt dokumentu strategicznego udostępniono mieszkańcom z prośbą o zapoznanie się i przekazanie uwag. Ostateczny dokument uwzględnia opinię mieszkańców Gminy.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią:

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY

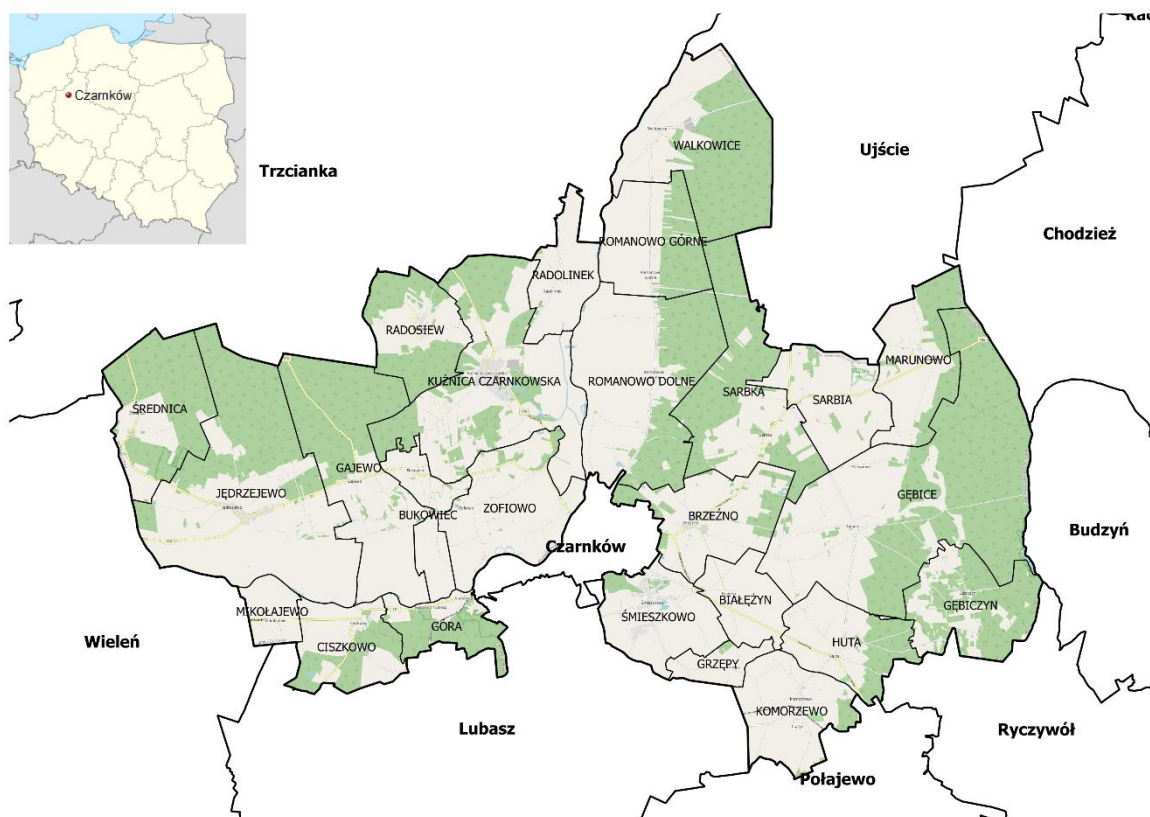
1. Charakterystyka Gminy

1.1. Informacje ogólne

Gmina Czarnków zlokalizowana jest w północno-zachodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim. Jest to gmina wiejska, granicząca z miastem Czarnków. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy jest ściśle związana z rzeką Noteć, która płynie przez środek gminy.

Całkowita powierzchnia jaką zajmuje obszar gminy wynosi 346,11 km², przy czym 142,25 km² zajmują lasy, a 175,48 km² użytki rolne. Gmina graniczy z miastem Czarnków oraz z 4 gminami powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego: Trzcianka, Wieleń, Lubasz i Połajewo oraz od wschodu z Gminą Chodzież i Budzyń z powiatu chodzieskiego, Gminą Ryczywół powiatu obornickiego, a także Gminą Ujście z powiatu pilskiego. Składa się ona z 24 sołectw: Białężyn, Brzeźno, Bukowiec, Ciszkowo, Gajewo, Gębice, Gębiczyn, Góra nad Notecią-Pianówka, Grzepy, Huta, Jędrzejewo, Komorzewo, Kuźnica Czarnkowska, Marunowo, Mikołajewo, Radolinek, Radosiew, Romanowo Dolne, Romanowo Górne, Sarbia-Sarbka, Śmieszkowo, Średnica, Walkowice, Zofiowo.

Ryc. 1. Położenie Gminy Czarnków

Źródło: opracowanie własne.

Wśród najważniejszych dróg przecinających Gminę Czarnków znajdują się 3 drogi wojewódzkie:

- 178 – Wałcz – Trzcianka - Czarnków – Oborniki;
- 181 – Drezdenko – Wieleń – Czarnków;
- 182 – Międzychód – Wronki – Piotrowo – Czarnków – Ujście.

Na dostępność drogową Gminy Czarnków ma wpływ również zlokalizowana w jej pobliżu droga krajowa nr 11 o relacji: Kołobrzeg – Koszalin – Szczecinek – Piła – Chodzież – Poznań – Ostrów Wielkopolski – Kluczbork – Lubiniec – Bytom.

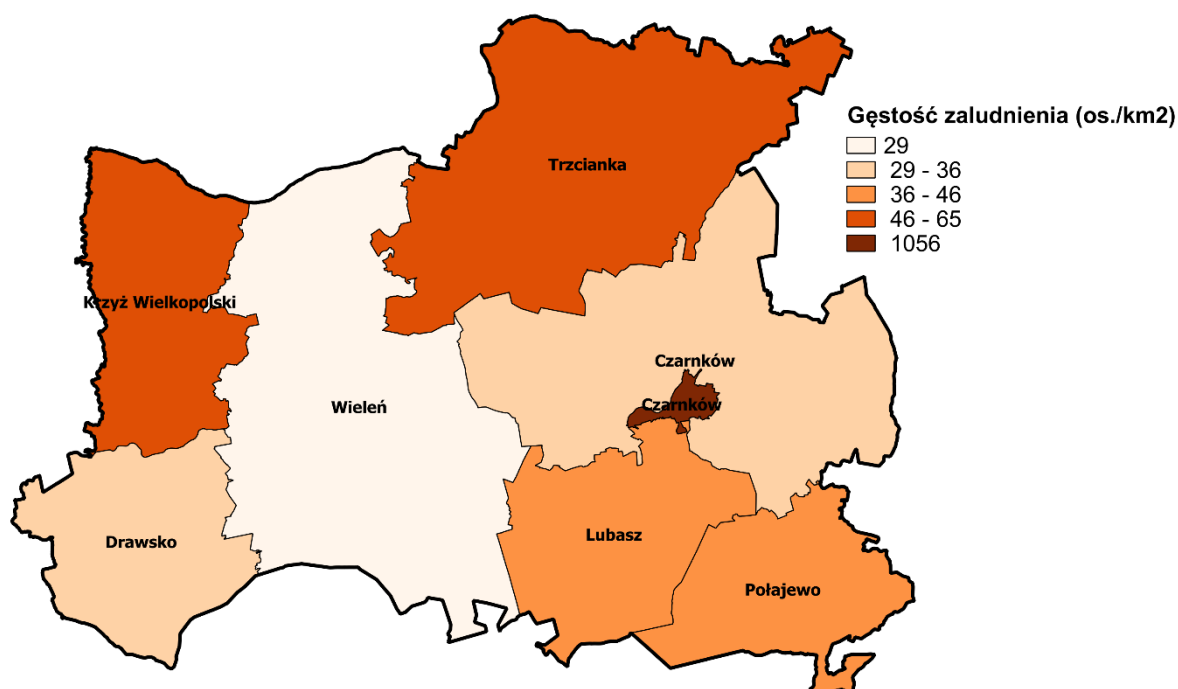

Na terenie Gminy Czarnków brak jest transportu publicznego, nie ma także stacji kolejowej. Najbliższe dworce kolejowe znajdują się w Gminie Wieleń (relacja Krzyż – Piła) i Gminie Trzcianka (relacja Krzyż – Piła). Miasto Czarnków, pomimo dostępu do sieci kolejowej, nie ma zorganizowanego transportu pasażerskiego. Należy brać jednak pod uwagę, że w założeniach Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030 uwzględniono rozwój infrastruktury kolejowej m.in. poprzez przywrócenie połączeń kolejowych linii nr 236 i 390 na trasie Wągrowiec-Rogoźno–Czarnków. Tym samym w najbliższych latach istnieje możliwość, że w Gminie Czarnków zwiększy się dostępność kolejowa do większych miast w Polsce.

1.2. Demografia

Według danych GUS za rok 2018 Gminę Czarnków zamieszkiwało 11 414 osób, a gęstość zaludnienia wynosiła 33 os./km². Wśród gmin wiejskich powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego (gminy: Drawsko, Lubasz, Połajewo) Gmina Czarnków odznaczała się dość niską gęstością zaludnienia.

Ryc. 2. Gęstość zaludnienia w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższa tabela prezentuje zmiany liczby ludności w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim w latach 2014-2018. Na przestrzeni analizowanych lat liczba ludności w powiecie spada. Mimo, że dzieje się to w sposób nieznaczny są to zmiany systematyczne. Warto zauważyć, że w roku 2018 liczba ludności w Gminie Czarnków była wyższa niż w mieście Czarnków, a jej udział stanowił 13% ludności całego powiatu, co było najwyższą wartością wśród wszystkich gmin wiejskich w powiecie. Średnia dynamika w Gminie Czarnków w roku 2018 była na poziomie 100,1%, co oznacza, że w gminie tej wzrasta liczba ludności, natomiast w tym samym czasie w mieście spada. Ponadto dynamika wzrostu, po Gminie Lubasz, jest najwyższa w powiecie.

Tabela 1. Zmiany liczby ludności w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim w latach 2014-2018

JST	2014	2015	2016	2017	2018	udział w 2018	średnia dynamika
powiat czarnkowsko-trzcianecki	88 045	87 890	87 885	87 570	87 420	100%	99,8%
Trzcianka	24 465	24 389	24 376	24 360	24 354	28%	99,9%
Wieleń	12 624	12 621	12 583	12 499	12 393	14%	99,5%
Czarnków (gmina)	11 359	11 377	11 429	11 422	11 414	13%	100,1%
Czarnków (miasto)	11 139	11 029	10 896	10 784	10 735	12%	99,1%
Krzyż Wielkopolski	8 759	8 775	8 780	8 754	8 749	10%	100,0%
Lubasz	7 524	7 572	7 722	7 695	7 733	9%	100,7%
Połajewo	6 206	6 188	6 214	6 187	6 198	7%	100,0%
Drawsko	5 969	5 939	5 885	5 869	5 844	7%	99,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Procesy demograficzne zachodzące w gminie są uzależnione od przyrostu naturalnego i salda migracji. W roku 2018 przyrost naturalny w Gminie Czarnków był dodatni i wynosił 2,01, co sytuowało gminę na 3 miejscu w powiecie (po gminach Lubasz i Połajewo). W porównaniu ze średnim przyrostem naturalnym w powiecie jest to wysoki wynik. W przypadku salda migracji Gmina Czarnków w roku 2018 plasowała się na poziomie porównywalnym do średniej powiatu, jednak na przestrzeni lat zauważyć można znaczne pogorszenie.

Tabela 2. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim w latach 2014-2018

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2018 r.	zmiana wskaźnika od 2014 r.	2018 r.	zmiana wskaźnika od 2014 r.
województwo wielkopolskie	1,05	-0,66	0,3	-0,1
powiat czarnkowsko-trzcianecki	-0,16	-1,66	-2,4	0,1
Czarnków (miasto)	-2,7	-3,42	-3,3	7,4
Trzcianka	0,9	-0,57	-1,6	-0,2
Krzyż Wielkopolski	-1,26	-1,60	0,6	1,7
Wieleń	-3,3	-5,20	-6,9	-2,4
Czarnków (gmina)	2,01	-0,91	-2,7	-4,5
Drawsko	-4,1	-0,91	-4,6	-3,3
Lubasz	3,89	0,42	1,4	-3,9
Połajewo	2,58	-0,80	-0,8	7,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Odnosząc się do struktury ludności, w Gminie Czarnków obserwuje się stopniowe starzenie się społeczeństwa. Jest to sytuacja typowa dla wielu gmin w Polsce. W 2018 roku udział osób w wieku senioralnym w Gminie Czarnków wynosił 18,5%, natomiast w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim 23,1%, a w województwie wielkopolskim 24,2%, co oznacza korzystniejszą sytuację w Gminie. Dodatkowo zarówno w powiecie, jak i w całym województwie starzenie następuje szybciej.

Istotnym wskaźnikiem jest również procent mieszkańców w wieku kreatywnym, czyli ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem. Jego wartość jest wyższa dla Gminy Czarnków niż dla powiatu i województwa, w którym jest położona. Jest to informacja pozytywna, ponieważ wskazuje liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego w gminie. Należy jednak zauważyć, że mimo pozytywnego wyniku, na przestrzeni lat wartość ta się nieco zmniejsza.

Tabela 3. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Czarnków w 2014 i 2018 roku

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym ¹ (%)			senioralne obciążenie demograficzne ² (%)		
	2014	2018	dynamika	2014	2018	dynamika
województwo wielkopolskie	16,52	15,02	91%	20,20	24,20	120%
powiat czarnkowsko-trzcianecki	15,66	14,56	93%	19,20	23,10	120%
Czarnków	15,27	15,22	100%	16,00	18,50	116%

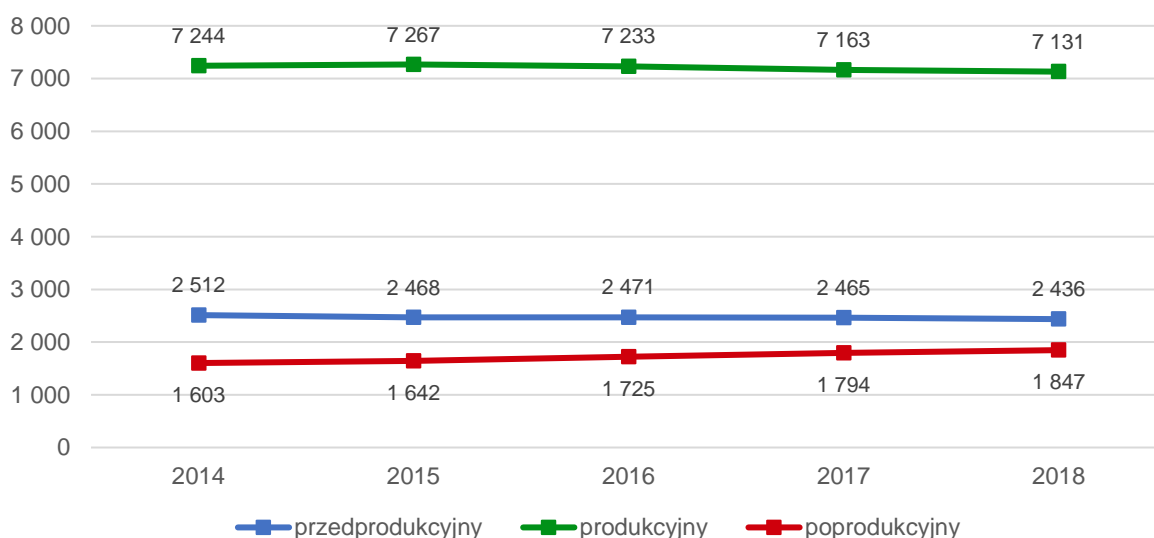
¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższe wnioski odzwierciedla również wykres poniżej. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym corocznie stopniowo maleje, choć ciągle utrzymuje się na wyższym poziomie niż liczba osób starszych. Z kolei biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, zauważalna jest odwrotna tendencja. W przyszłości będzie to skutkowało wzrostem zapotrzebowania na nowe usługi społeczne, a jednocześnie spadku zapotrzebowania na inne, obecnie jeszcze poszukiwane.

Ryc. 3. Struktura ludności w Gminie Czarnków w latach 2014-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.3. Gospodarka lokalna i rynek pracy

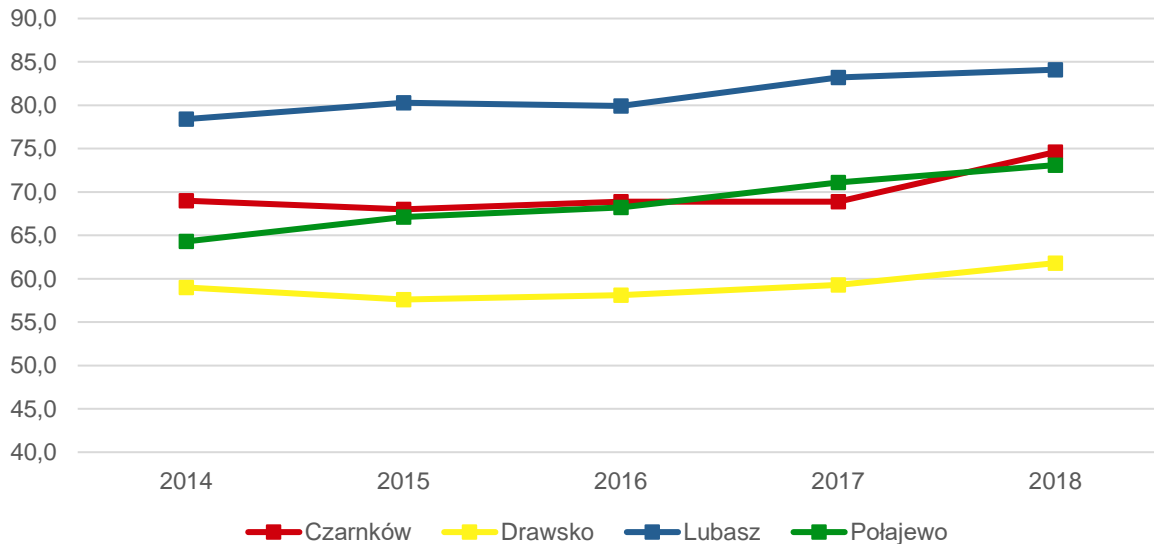
W Gminie Czarnków w 2018 roku zarejestrowane w rejestrze REGON były 852 podmioty gospodarcze, co stanowiło 11,5% wśród wszystkich podmiotów w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim. Warto zwrócić uwagę, że liczba ta rośnie. Na przestrzeni lat 2014-2018 liczba podmiotów zwiększyła się o 68. W mieście Czarnków sytuacja była odwrotna, a liczba zarejestrowanych podmiotów na przestrzeni analizowanych lat zmniejszyła się o 22. W porównaniu do wszystkich gmin wiejskich położonych w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim w Gmina Czarnków charakteryzuje się najlepszą sytuacją – liczba zarejestrowanych podmiotów jest najwyższa i rośnie najszybciej.

Tabela 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim w latach 2014-2018

JST	2014		2018		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2014-2018
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
Czarnków (miasto)	1 174	16,4%	1 152	15,6%	-22
Trzcianka	2 196	30,8%	2 270	30,7%	74
Krzyż Wielkopolski	712	10,0%	720	9,7%	8
Wieleń	934	13,1%	928	12,6%	-6
Czarnków (gmina)	784	11,0%	852	11,5%	68
Drawsko	352	4,9%	361	4,9%	9
Lubasz	590	8,3%	650	8,8%	60
Połajewo	399	5,6%	453	6,1%	54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Uszczegółowieniem informacji o poziomie rozwoju przedsiębiorczości jest analiza liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W analizowanym okresie na tle innych gmin wiejskich w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim dla Gminy Czarnków wskaźnik ten był na średnim poziomie i mimo niewielkiego spadku w pierwszym badanym roku dalej już stopniowo wzrastał. W 2018 roku wskaźnik był wyższy dla Gminy Czarnków w porównaniu do Gmin Drawsko i Połajewo, ale mniejszy niż w Gminie Lubasz.

Ryc. 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminach wiejskich powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego

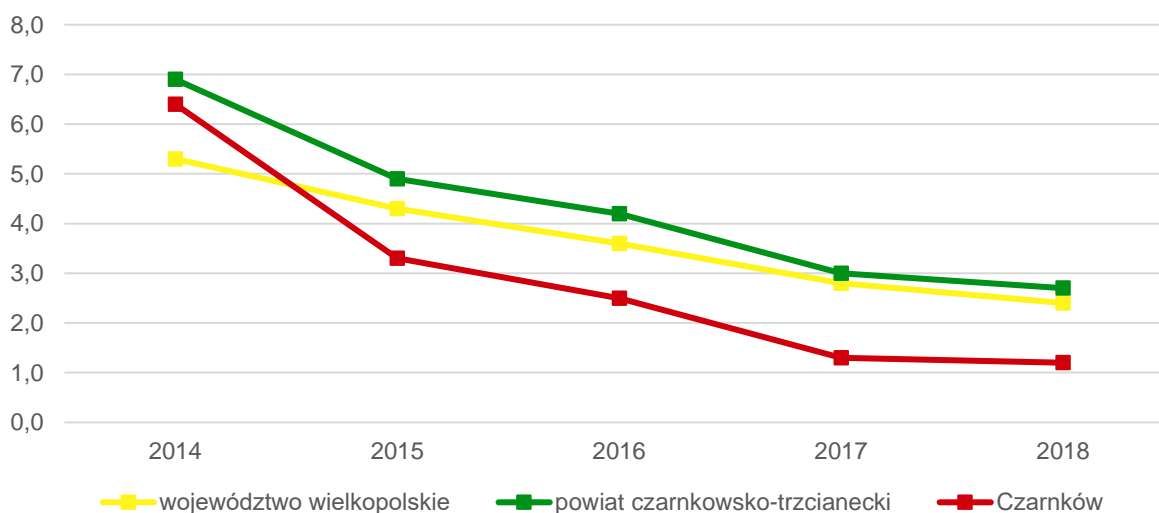
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura gospodarki w Gminie Czarnków skupia się wokół następujących branż: handlu hurtowego i detalicznego, rolnictwa, leśnictwa i łowiectwa, transportu, a także budownictwa. Najintensywniejszym rozwojem przedsiębiorczości charakteryzuje się obszar będący w strefie oddziaływania miasta Czarnkowska. Zaliczamy do niego sołectwa: Kuźnica Czarnkowska, Brzeźno, Śmieszkowo, Sarbia-Sarbka, Romanowo Dolne i Gębice. Główne zakłady produkcyjne na terenie Gminy Czarnków to:

- 1) Przedsiębiorstwo Przetwórstwa Drewna "Eko-Tar" s.c. w Śmieszkowie,
- 2) Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe "Drewex" w Kuźnicy Czarnkowskiej,

- 3) Komat – meble gastronomiczne i urządzenia ze stali nierdzewnej w Romanowie Dolnym,
- 4) Viabud w Walkowicach,
- 5) Kambud Przedsiębiorstwo Budowlane Sp. z o.o. w Kuźnicy Czarnkowskiej,
- 6) Kopalnia Surowców Mineralnych w Walkowicach,
- 7) Zakład Przetwórstwa Mięsnego w Hucie,
- 8) Nadleśnictwo Sarbia w Sarbce,
- 9) P-H-U "ROL-BIG" Sp. z o.o. w Brzeźnie,
- 10) Drukarnia Interak w Grzępach,
- 11) Optimed – producent wyposażenia dla gastronomii w Brzeźnie,
- 12) Firma budowlana Mirtech w Sarbce,
- 13) „Skotgum” Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe Wojciech Skotarczak – wytwarzanie artykułów z gumy w Gębicach,
- 14) Zakład Usług Komunalnych w Brzeźnie,
- 15) Zakład mięsny Dolina Noteci Osuch,
- 16) Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Śmieszku.

Ryc. 5. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Czarnków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wskazać należy, że wskaźnik ten sukcesywnie maleje. W Gminie Czarnków na przestrzeni analizowanych lat poziom bezrobocia wśród mieszkańców spadł z 6,4% do 1,2%, osiągając tym samym najniższy poziom w porównaniu do powiatu (2,7%) i województwa (2,4%), co oznaczało korzystną sytuację w Gminie.

1.4. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

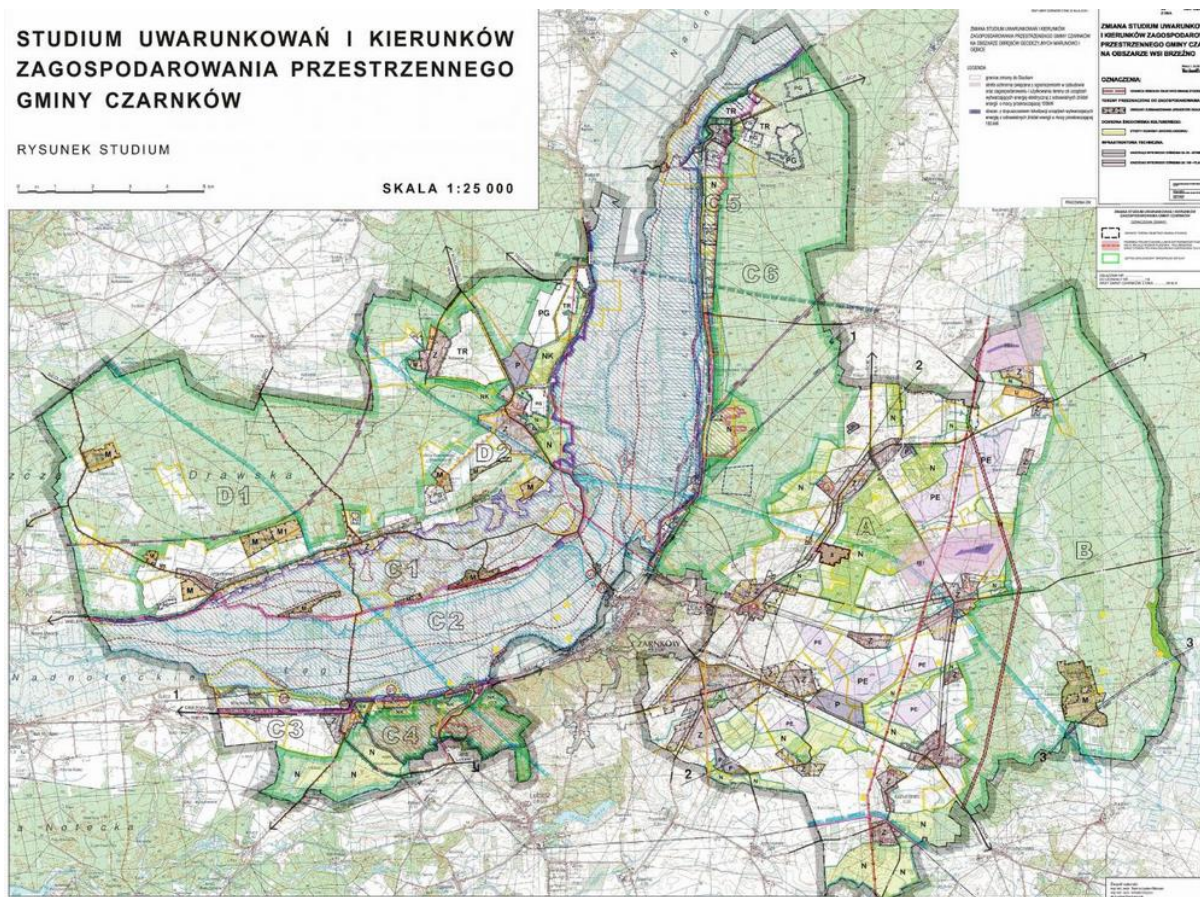
Zgodnie z klasyfikacją funkcjonalną gmin na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego przeprowadzoną w Komitecie Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk¹, Gmina Czarnków została zaliczona do gmin wiejskich o umiarkowanej funkcji rolniczej. Powierzchnia użytków rolnych wynosi 175,48 km², co stanowi 50,7% powierzchni Gminy. Gminę charakteryzuje również

¹ P. Śleszyński, T. Komornicki, Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Przegląd Geograficzny, 2016, 88, 4, s. 469-488.

wysokie zalesienie. Powierzchnia lasów pokrywa 41,1% obszaru Gminy. Wyłączając tereny rolne i leśne, powierzchnia pozostałych obszarów stanowi 8,2% ogólnej powierzchni Gminy.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy jest bardzo złożona. Jest to spowodowane przede wszystkim przebiegiem rzeki Noteć, która dzieli Gminę na dwie części: zachodnią i wschodnią. Dodatkowo Gmina na swoim terenie nie posiada jednego ośrodka administracyjno-usługowego. Tworzy ona łukowy kształt, który zbiega się w Mieście Czarnków stanowiącym odrębną jednostką administracyjną. Stwarza to bariery przestrzenne, co ogranicza efektywne zarządzanie jednostką w porównaniu do gmin o zwartej powierzchni. Utrudnia to m.in. budowę infrastruktury liniowej, w tym sieci wodociągowo-kanalizacyjnej z oczyszczalnią ścieków, która tworzyłaby zwartą i integralną aglomerację, a także odbiór odpadów, równomierny dostęp do usług społecznych oraz spójne planowanie przestrzenne. Zwiększa to również koszty obsługi mieszkańców.

Ryc. 6. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Czarnków

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnków.

Układ doliny Noteci spowodował również pasmowe rozłożenie osadnictwa wzdłuż północno-zachodniego i południowo-wschodniego brzegu. Na zachodzie strukturę osadnictwa uzupełnia wieś Radosiew oraz rozproszona zabudowa wsi Średnicy. Z kolei wschodnia część Gminy tworzy odrębną strukturę osadniczą w obszarze lepszych rolniczo gleb, z dobrą dostępnością komunikacyjną. Następnym wyodrębniającym się obszarem jest północno-wschodnia część doliny Noteci z zabudową Romanowa Dolnego, Romanowa Górnego i Walkowic. Drugorzędny obszar funkcjonalny tworzy południowo-zachodnia część Gminy. Walory przyrodnicze oraz wynikające z nich ograniczenia wpłynęły na brak możliwości rozwoju sieci osadniczej na tym obszarze. W pewnym okresie historycznym zachodnia część należała do powiatu wieleńskiego (Mikołajewo i Ciszkowo), jak również sołectwo Mikołajewo, po powstaniu samorządów gminnych należało do Gminy Wieleń, a od roku 1992 do Gminy Czarnków.

Położenie Gminy pomiędzy większymi miastami skutkuje również oddziaływaniem innych miast w zasięgu jej różnych części. Wieś Walkowice pozostaje w zasięgu oddziaływania miast Ujścia i Piły. Pozostałe obszary znajdują się w zasięgu oddziaływania Miasta Czarnkowa.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym gminy jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarków zostało przyjęte uchwałą nr L/354/10 Rady Gminy Czarków z dnia 24 września 2010 r. oraz czterokrotnie zmienione uchwałą nr XIX/166/2012 Rady Gminy Czarków z dnia 26 kwietnia 2012 r., uchwałą nr XX/175/2012 Rady Gminy Czarków z dnia 27 czerwca 2012 r., uchwałą nr LV/429/2018 Rady Gminy Czarków z dnia 30 maja 2018 r. oraz uchwałą nr LIX/464/2018 Rady Gminy Czarków z dnia 27 września 2018 r.

Zmiany dotyczyły m.in. obszarów zurbanizowanych wsi Brzeźno wyznaczonych do zabudowy, służących koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej jako funkcji podstawowej, korekty zakresu obszarów położonych w obrębach Gębice i Marunowo (obszary z możliwością lokalizacji elektrowni wiatrowych) oraz zabezpieczenie terenów pod planowaną inwestycję polegającą na budowie dwutorowej linii elektroenergetycznej 400 kW relacji Piła Krzewina-Plewiska.

Powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę w określonych Studium wynosi 8,81%, w tym najwięcej dotyczy funkcji mieszkaniowej (6,23%), następnie przemysłowej (2,51%) i usługowej (0,08%).

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze Gminy obowiązują ustalenia 55 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują obszar o powierzchni 34.778 ha, co stanowi 10,5% terenu Gminy. Trzy z nich obejmują tereny przeznaczone na produkcję elektroenergetyczną (wiatraki). Znajdują się one w obrębach geodezyjnych: Śmieszkowo, Białężyn, Grzepy, Gębice, Marunowo, Sarbia, Sarbka, Brzeźno i Huta. Miejscowościami, które nie są objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego są: Ciszkowo, Gajewo, Grzepy, Jędrzejewo, Komorzewo, Marunowo, Mikołajewo, Radolinek, Radosiew, Romanowo Górne i Średnica. Obecnie przygotowywane są plany na obszarze wsi: Sarbka, Walkowice, Gębiczyn, Kuźnica Czarnkowska, Huta i Brzeźno.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Tabela poniżej przedstawia liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w Gminie Czarków w latach 2014-2019. Średnio w analizowanym okresie wydano 74 decyzji rocznie, co w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wynosiło 6,5 decyzji. Wskaźnik ten był wyższy od średniej dla powiatu czarnkowsko-trzcianieckiego, w którym w analogicznym okresie wydano średnio 2,6 decyzji na 1 tys. mieszkańców rocznie. Świadczy to o wyższym ruchu inwestycyjnym w Gminie Czarków w porównaniu do innych gmin powiatu. Brak planów miejscowych, a tym samym korzystanie z alternatywy w postaci decyzji o warunkach zabudowy może jednak utrudniać racjonalną politykę przestrzenną władzom samorządowym, ponieważ rodzi to możliwość przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnych z ładem przestrzennym.

Tabela 5. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2014-2019

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Czarków (gmina wiejska)	76	65	71	72	74	85
	<i>powiat</i>	<i>254</i>	<i>236</i>	<i>228</i>	<i>231</i>	<i>209</i>	<i>bd.</i>
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Czarków (gmina wiejska)	6,69	5,71	6,21	6,30	6,48	7,31
	<i>powiat</i>	<i>2,88</i>	<i>2,68</i>	<i>2,59</i>	<i>2,64</i>	<i>2,39</i>	<i>bd.</i>

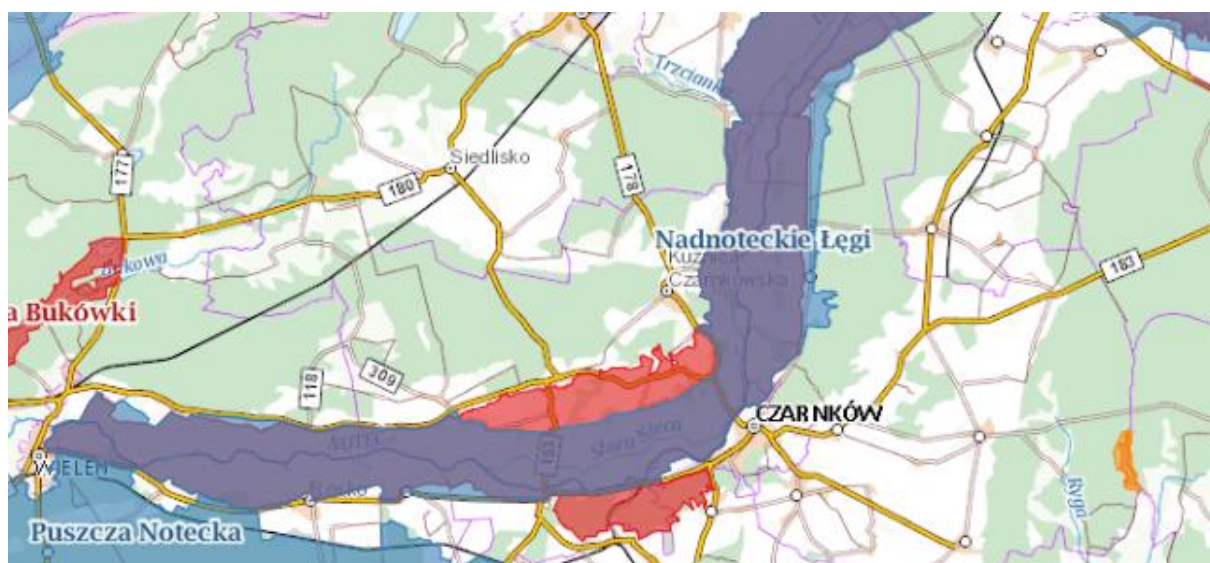
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2019 roku w Gminie Czarków wydano 85 decyzji o warunkach zabudowy, 12 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 9 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

1.5. Walory przyrodnicze i kulturowe

Gmina Czarnków położona jest w północnej części Niziny Wielkopolskiej, a przez jej środek przepływa rzeka Noteć, będąca częścią cennych przyrodniczo obszarów. W krajobraz tworzący Gminę wpisują się wzgórza i wzniesienia, które przecinają częściowo nakładające się na siebie obszary Natura 2000 – Dolina Noteci PHL300004 oraz obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Nadnoteckie Łęgi PLB300003. Ponadto na terenie Gminy znajdują się dwa obszary chronionego krajobrazu „Dolina Noteci” i „Puszcza Notecka” oraz rezerwat przyrody „Źródlika Flinty” położony przy wschodniej granicy Gminy. Dodatkowo w różnych częściach Gminy utworzonych zostało osiem użytków ekologicznych oraz 108 pomników przyrody, wśród których wyróżnia się pojedyncze drzewa (21 sztuk), grupy drzew (11 sztuk) i głazy narzutowe (2 sztuki). Istotną rolę odgrywają także korytarze ekologiczne, a wśród nich rzeka Noteć, którą łączy cały system obszarów objętych ochroną znajdujących się na terenie Gminy. Największy kompleks leśny stanowi fragment Puszczy Drawskiej, prowadzone są również regularne zalesienia i odnowy lasów.

Ryc. 7. Formy ochrony przyrody w Gminie Czarnków

Źródło: Geoserwis GDOŚ.

Atrakcyjne położenie gminy pośród licznych łąk, pól oraz lasów odznaczających się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi stwarza doskonałe warunki do aktywnej rekreacji. W związku z tym znajdują się tutaj ścieżki piesze i rowerowe, wśród których wyróżnia się:

- 1) ścieżkę przyrodniczo-edukacyjną na terenie Walkowic, Romanowa Górnego i Dolnego o całkowitej długości ok. 23 km;
- 2) ścieżki dydaktyczne: „Leśnik gospodarzem lasu” (o długości 5 km), „Stary las uczy nas” (długość 800 m), „Śladami wilka” (długość ok. 60 km);
- 3) ścieżki przyrodniczo-leśne: „Morena Czarnkowska” i „Z biegiem Natury” (obie o długości ok. 5 km).

Przez teren Gminy Czarnków wytyczone zostały również ścieżki rowerowe:

- 1) międzynarodowa, oznakowana trasa rowerowa Euro-Route R-1 (Wieleń-Jędrzejewo-Gajewo-Siedlisko-Trzcianka), przebiega śladem dwóch dróg powiatowych o numerach: 29 217 i 29 215;
- 2) Transwielkopolska Trasa Rowerowa (Poznań - Okonek TRR-N) przechodzi przez miejscowości: Czarnków - Kuźnica Czarnkowska – Radolinek – Trzcianka;
- 3) Średnica – Jędrzejewo – Gajewo – Bukowiec - Kuźnica Czarnkowska – Radolinek – Trzcianka;
- 4) Kaźmierówka – Jędrzejewo – Gajewo - Pomorska Wola - Ciszkowo (przeprawa promowa) – Wronki;

- 5) Mikołajewo - Góra nad Notecią – Pianówka – Czarnków – Osuch - Romanowo Dolne - Romanowo Górne – Walkowice – Ujście;
- 6) Kaźmierówka – Jędrzejewo – Gajewo – Bukowiec - Kuźnica Czarnkowska – Radolinek – Trzcianka;
- 7) Ciszkowo - Góra nad Notecią - Goraj Zamek – Pianówka.

Przeływająca przez teren gminy rzeka Noteć dodaje jej nie tylko walorów istotnych z punktu widzenia przyrodniczego, ale także turystycznego. W miejscowościach Ciszkowo i Walkowice ciekawą atrakcją jest przeprawa promowa, natomiast dla fanów sportów wodnych powstał szlak kajakowy. Na terenie Gminy działalność prowadzi także 12 gospodarstw agroturystycznych.

Nieprzeciętne ukształtowanie terenu i niezwykle walory przyrodnicze stwarzają ogromne możliwości dla rozwoju turystyki, jednak potencjał ten jest w dużej mierze niewykorzystany. Konieczna jest rozbudowa infrastruktury turystycznej, a zwłaszcza szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych, budowa punktów widokowych, a także rozszerzenie bazy noclegowej i gastronomicznej oraz intensywna promocja agroturystyki i samej gminy w celu przyciągnięcia turystów spoza gminy. Aby było to możliwie niezbędna jest także rozbudowa infrastruktury drogowej, umożliwiająca swobodny dojazd turystów, ale także mieszkańców do każdej części Gminy.

Położenie Gminy w rejonie Pradoliny Noteci stanowił również doskonały obszar dla rozwoju osadnictwa. Najstarszy ślad człowieka odnotowano tutaj przed 8 300 r. p.n.e. Na terenach gminy odkryto liczne pozostałości osadnictwa z okresu kultury łużyckiej. Główne zabytki znajdujące się na obszarze Gminy Czarnków pochodzą w większości z XVIII-XX w. Należą do nich m.in.:

- 1) Zagroda olęderska w Gębczynie z XVIII w.;
- 2) Dwór w Gębicach wzniesiony w drugiej połowie XVIII w.;;
- 3) Zespół dworsko-parkowy z początków XIX w. i spichlerz z XVIII w. we wsi Ciszkowo;
- 4) Wieś szlachecka Brzeźno założona w 1580 r., z dworem, parkiem dworskim i oficyną z XIX w.;
- 5) Budynek administracji leśnej z początku XX w. zlokalizowany w zabytkowym parku z XVIII w. w miejscowości Sarbka;
- 6) Neormański kościół z ok. 1879 r. we wsi Bukowiec;
- 7) Murowany Pałac wraz z oficyną powstały w latach 1820-1940 w Kuźnicy Czarnkowskiej;
- 8) Kościół pw. Chrystusa Króla w stylu neogotyckim wybudowany w 1886 r. w miejscowości Średnica;
- 9) Zespół Pałacowo-Parkowy Goraj-Zamek wybudowany w latach 1908-1912;
- 10) Śluza w Walkowicach, Romanowie Górnym, Romanowie Dolnym, Pianówce i Mikołajewie – szlak żeglugi śródlądowej łączący Wisłę z Odrą na rzece Noteć.

Ryc. 8. Pałac w Goraju

Źródło: Materiały Urzędu Gminy.

Należy brać jednak pod uwagę, że rzeka Noteć stwarza również ryzyko zagrożenia powodziowego. Zamieszczona poniższa mapa przedstawia obszar narażony na wystąpienie powodzi w gminie. Oprócz zagrożenia powodziowego występującego wzdłuż Noteci możliwe są także lokalne podtopienia, spowodowane np. długotrwałymi opadami deszczu. Ogranicza to również ewentualną zabudowę tych terenów i możliwości ich wykorzystania.

Ryc. 9. Mapa ryzyka powodziowego dla Gminy Czarnków

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gPMZP.

1.6. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Całkowita długość dróg gminnych wynosi 630 km, z czego 510 km to drogi nieutwardzone. Raz do roku przeprowadzany jest przegląd stanu dróg w gminie. Zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją zaledwie 35 km dróg znajduje się w bardzo dobrym stanie technicznym. Drogi te zostały przebudowane lub gruntownie wyremontowane w ostatnich 10 latach. Około 75 km dróg jest w stanie zadowalającym, natomiast pozostała część jest w złym stanie technicznym i wymaga podjęcia pilnych działań w celu zapobiegania dalszej degradacji.

Spśród najpilniejszych inwestycji związanych z budową dróg wyróżnia się:

- 1) budowę drogi gminnej na działce nr 111/14 w Śmieszkowie;
- 2) budowę drogi gminnej na działce nr 75/8 w Bukowcu;
- 3) budowę drogi gminnej na działce nr 171/15 w Gębicach;
- 4) budowę drogi gminnej w Kuźnicy Czarnkowskiej przy ul. Różnej, ul. Parkowej i ul. Akacjowej;
- 5) przebudowę drogi gminnej przy ul. Parkowej, dz. 498/2 w Gębicach;
- 6) przebudowę drogi gminnej na dz. nr 140/05, 154/7 i 127 w Bukowcu;
- 7) rozbudowę drogi gminnej wraz z przebudową przepustu przy ul. Krętej w Ciszkwowie,
- 8) budowę drogi Bukowiec – Kuźnica Czarnkowska,
- 9) budowę drogi Bukowiec – Zofiowo,
- 10) budowę dróg w Jędrzejewie, Książnicy i Jesionowie.

Urządzenia sieciowe

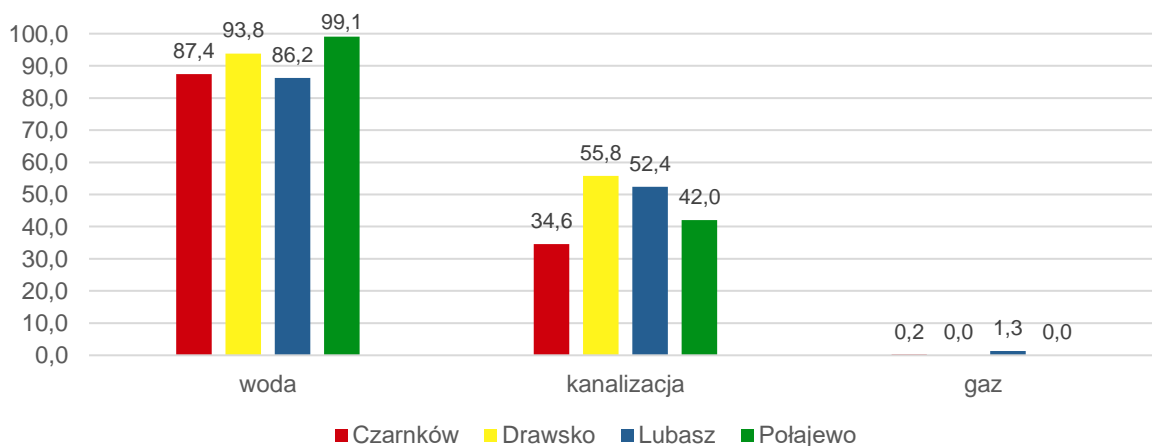
Podmiotem odpowiedzialnym za gospodarkę wodociągowo-kanalizacyjną na terenie Gminy Czarnków jest Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Brzeźno. W 2019 roku dostęp do sieci wodociągowej posiadało ok. 95% mieszkańców Gminy. Skanalizowana jest tylko wschodnia część gminy, przy czym dostęp do sieci kanalizacyjnej ma zaledwie 37% spośród całkowitej liczby ludności zamieszkującej gminę. Należą do niej mieszkańcy miejscowości Huta, Sobolewo, Brzeźno, Romanowo Dolne, część Romanowa Górnego i Śmieszkowa. Na terenie Gminy działa jedna oczyszczalnia ścieków komunalnych (nr PLWL2180N) w Brzeźnie o maksymalnej przepustowości 780 m³/d, która nie jest wystarczająca, aby obsłużyć mieszkańców. Mieszkańcy, którzy nie mają możliwości podłączenia do sieci kanalizacyjnej mogą liczyć na wsparcie w postaci dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków lub gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych. Możliwość ubiegania się o dotację jest jednak ograniczona. Termin składania wniosków trwa od stycznia do marca każdego roku, a maksymalna wysokość dotacji wynosi 1.500,00 zł.

Planowana jest realizacja szeregu inwestycji związanych z siecią kanalizacyjną spośród których część zaplanowana została dzięki ujęciu Gminy w zaktualizowanym Krajowym programie oczyszczania ściegów komunalnych (AKPOŚK). Należy do nich budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowości Białężyn, a także rozbudowa sieci w Romanowie Górnym z częścią Walkowic. Inna zaplanowana inwestycja to rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w rejonie ul. Polnej w miejscowości Śmieszkowo.

Poziom zgazyfikowania Gminy Czarnków jest niewielki i wynosi 0,2% (według danych GUS z 2018 roku podłączony był 1 odbiorca). Przez tereny Gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy Dn 80 mm (L=8.655,0 m) ze strefą ochronną 35,0 m na każdą stronę, doprowadzający gaz ziemny wysokometanowy GZ-50 (E) do miasta Czarnkowa z kierunku Nowej Wsi Ujskiej. Zainteresowanie mieszkańców dostępem do gazu jest jednak znikome, w związku z tym nie ma planów inwestycyjnych w tym zakresie. Mieszkańcy Gminy korzystają również z gazu butlowego propan-butan. Do ogrzewania gospodarstw domowych oraz innych budynków służą również małe kotłownie i indywidualne paleniska domowe mające duży wpływ na zanieczyszczenie powietrza. Innym źródłem emisji zanieczyszczeń do atmosfery jest również rosnący ruch komunikacyjny.

Wykres poniżej przedstawia dostępność infrastruktury technicznej w Gminie Czarnków na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego w 2018 roku. Stopień zwodociągowania gminy wynosił 87,5% i był porównywalny do pozostałych gmin. Największa różnica pomiędzy gminami zauważalna jest w zakresie dostępności sieci kanalizacyjnej. Gmina Czarnków posiada najniższy stopień skanalizowania wśród gmin wiejskich powiatu (34,6% skanalizowania gminy). Wśród analizowanych gmin tylko 2 z nich posiadają sieć gazową. Są to: Gmina Lubasz, z której korzysta 1,3% mieszkańców oraz Gmina Czarnków o stopniu dostępności równej 0,2%.

Ryc. 10. Udział korzystających z instalacji w gminach wiejskich powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Melioracje wodne pełnią ważną rolę w utrzymaniu prawidłowych stosunków wodnych na konkretnym terenie: zwiększają retencję wodną, mają wpływ na jakość i ilość wody, a nawet zmianę struktury i właściwości fizycznych gleby. Na terenie Gminy Czarnków łączna długość rowów melioracyjnych wynosi ok. 150 km, a za melioracje odpowiada Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Czarnkowie i Trzciance. W pewnych miejscach stan urządzeń melioracyjnych jest niewystarczający, przez co niemożliwy jest swobodny przepływ wód. Uniemożliwiają go liczne zadrzewienia i zakrzaczenia, a także odpady i kamienie. Negatywny wpływ na drożność przepustów mają również zbyt ciężkie sprzęty rolnicze.

Gospodarka odpadami

Gmina Czarnków należy do Związku Międzygminnego. Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi (PRGOK). Zadaniem PRGOK jest zarządzanie systemem gospodarki odpadami komunalnymi, który wpisuje się w założenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

Przynależność do PRGOK umożliwia mieszkańcom prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów. W związku z tym ok. 83% mieszkańców objętych odbiorem odpadów przez PRGOK deklaruje segregację odpadów w gospodarstwach domowych. Odpady zbierane przez PRGOK dzielone są na 5 frakcji, przy czym odpady zmieszane i segregowane odbierane są raz na 2 tygodnie, natomiast odpady biodegradowalne – raz w tygodniu. Ponadto z terenu Gminy odbierane są odpady wielkogabarytowe, które następnie również są dostarczane do PSZOK. Stawka opłaty za odbiór odpadów wynosi 30 zł miesięcznie za każdą osobę zamieszukującą nieruchomość. Jeżeli mieszkańcy nie wypełniają obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny, stawka wynosi 60 zł miesięcznie od jednej osoby.

Na terenie Gminy zlokalizowane są dwa Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych – w miejscowości Brzeźno przy oczyszczalni ścieków oraz w Gajewie. PSZOK umożliwia bezpłatne pozbycie się odpadów problemowych, powstających w gospodarstwach domowych w sposób bezpieczny dla środowiska oraz zdrowia ludzi.

Nowy system gospodarki odpadami komunalnymi zakłada jako podstawowy cel osiągnięcie odpowiednich poziomów masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska oraz podniesienie poziomu recyklingu i odzysku odpadów zebranych selektywnie. Poniższa tabela przedstawia poziomy osiągnięte w latach 2014-2018 przez PRGOK.

Tabela 6. Poziomy recyklingu osiągnięte przez Związek Międzygminny PRGOK w latach 2014-2018

%	2014	2015	2016	2017	2018
ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	37,82	12,57	14,16	38,72	29,18
recykling, przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło	11,04	19,06	18,50	26,78	31,39
recykling, przygotowanie do ponownego użycia i odzysk innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	99,54	99,56	95,85	91,35	64,45

Źródło: <http://www.prgok.pl/jak-dziala-system/poziomy-recyklingu/>.

Z analizy powyższych danych wynika, że od 2014 roku udało się osiągnąć wszystkie wymagane poziomy recyklingu. Wyjątkiem był rok 2014, w którym recykling/przygotowanie do ponownego użycia odpadów z podziałem na frakcje wynosił 11,04%, a wymagane minimum to 14%.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Działalność w zakresie ochrony środowiska prowadzona jest w oparciu o następujące dokumenty:

- 1) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czarnków na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025;

- 2) Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czarnków ustanowiony na posiedzeniu Rady Gminy Czarnków w dniu 14 grudnia 2016;
- 3) Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego zaktualizowane i przyjęte uchwałą Nr LIX/464/2018 Rady Gminy Czarnków z dnia 27 września 2018 roku, po raz ostatni modyfikowanie 25 października 2019 roku;
- 4) Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Czarnków na lata 2017-2023, przyjęty Uchwałą Rady Gminy Czarnków Nr XLIII/356/2017 w dniu 25.09.2017 r.

Celem strategicznym Planu Gospodarki Niskoemisyjnej jest ograniczenie zużycia energii końcowej oraz zmniejszenie emisji CO₂ na terenie Gminy Czarnków wraz z rozwojem odnawialnych źródeł energii. Stopień przejścia na gospodarkę niskoemisyjną uzależniony jest od potencjału gminy w stosunku do OZE. Gmina położona jest na obszarze, gdzie średnie roczne nasłonecznienie wynosi około 1 100 kWh/m². Jest to wysoka wartość w porównaniu do całego województwa wielkopolskiego, co stwarza warunki do rozwoju energii pochodzącej z fotowoltaiki.

W SUIKZP wyznaczone zostały tereny do rozwoju energetyki wiatrowej. Są to obszary znajdujące się we wschodniej części gminy, we wsi Sarbia oraz w pobliżu wsi Białężyn i Huta. Ponadto na terenach na których mieści się wieś Huta wpisany został obszar na którym dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku zwrócono uwagę, że region ten zaliczany jest do najbardziej deficytowych w wodę obszarów Polski. Niekorzystny bilans wodny wynika z małej ilości opadów i spływu jednostkowego kształtującego się poniżej średniej krajowej, a także ograniczonej możliwości naturalnej i sztucznej retencji wodnej. Spośród sektorów gospodarki narażonym w największym stopniu na zjawisko suszy jest rolnictwo. Wyzwaniem jest zrównoważone, oszczędne i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi województwa. Wielkopolska ze względu na swoje położenie jest szczególnie dotknięta problemem narastających susz, nieurodzajem, niskim poziomem wód powierzchniowych i gruntowych, przy czym zjawiska te będą się pogłębiać w wyniku następstw zmian klimatu.

Tabela 7. Liczba decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanych w latach 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach	10	11	15	8	8	9

Źródło: opracowanie własne.

W latach 2014-2019 wydano 61 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Najważniejsze z nich dotyczyły przedsięwzięcia polegającego na powierzchniowej (odkrywkowej) eksploatacji kopaliny ze złoża kruszywa naturalnego w Walkowicach, Kuźnicy Czarnkowskiej, budowy bukaciarni dla chowu bydła opasowego w Hucie, fermy drobiu w Brzeźnie, chlewni w Sarbi i Hucie, budowy elektrowni słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Radolinie, czy budowy PSZOK w Gajewie.

1.7. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Mieszkańcy Gminy Czarnków w zakresie ochrony zdrowia mogą korzystać z usług świadczonych przez 4 niepubliczne przychodnie lekarskie:

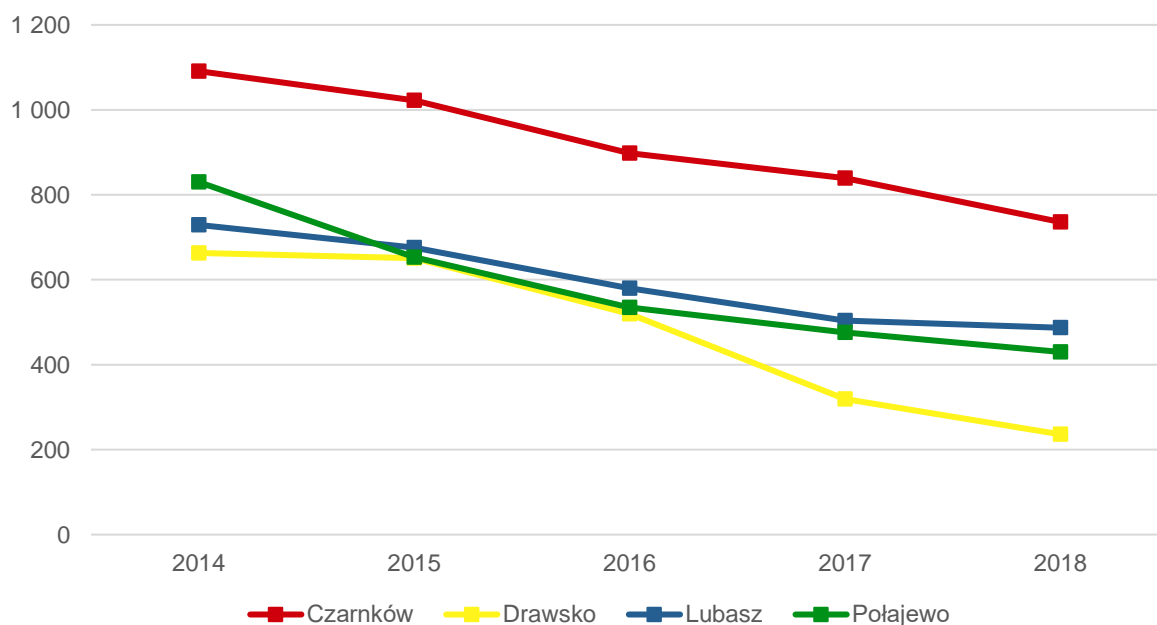
- 1) Przychodnia Lekarska, Kuźnica Czarnkowska ul. Wyzwolenia 57 (godz. otwarcia: pn. 8.00-18.00, wt. 8.00-18.00, śr. 8.00-18.00, czw. 8.00-18.00, pt. 8.00-18.00),
- 2) Przychodnia Lekarska, Jędrzejewo 43 (godz. otwarcia: pn. 8.00-10.00, 14.00-18.00, wt. 8.00-9.00, 11.00-16.00, śr. 8.00-15.00, czw. 8.00-14.00, pt. 8.00-14.00),
- 3) Przychodnia Lekarska, Huta ul. Poznańska 6 (godz. otwarcia: pn. 14.00-18.00, wt. 8.00-11.30, śr. 8.00-11.30, czw. 8.00-13.00, pt. nieczynna),

- 4) Przychodnia Lekarska, Romanowo Górne 77 (godz. otwarcia: pn. 8.00-12.00, wt. 13.00-15.00, śr. 14.00-18.00, czw. 14.30-15.00, pt. 8.00-15.00).

Dodatkowo w Mieście Czarnków znajduje się Szpital Powiatowy oraz 4 przychodnie – 3 na ul. Kościuszki oraz 1 na ul. Przemysłowej. W Hucie na ul. Poznańskiej działa również punkt apteczny. Obsługuje on od poniedziałku do piątku w godz. 10.30-14.30 oraz w sobotę w godz. 9-12. Najbliższa stacja pogotowia ratunkowego znajduje się na ul. Kościuszki 96 w Mieście Czarnków w odległości ok. 1,6 km od siedziby Gminy. Na terenie Gminy brak jest specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Realizacją świadczeń z zakresu pomocy społecznej zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnkowie. Zatrudnia on 6 pracowników socjalnych. Poniższy wykres przedstawia beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Czarnków na tle pozostałych gmin powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego. Należy zauważyć, że we wszystkich analizowanych gminach wskaźnik ten się zmniejsza. W Gminie Czarnków pozostaje on najwyższy na tle wskazanych gmin wiejskich, a także powiatu i województwa. W 2018 roku w Gminie Czarnków wynosił on 736 osób na 10 tys. mieszkańców, w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim – 592, a w województwie wielkopolskim był on prawie dwa razy mniejszy i wynosił 463 osoby. Niezmiennie od lat, głównym powodem korzystania ze wsparcia pomocy społecznej jest ubóstwo, choroba i niepełnosprawność.

Ryc. 11. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminach wiejskich powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wynika z tego, że spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nie zmienia skali problemów mieszkańców. W 2019 roku nastąpił wzrost liczby osób borykających się z problemami natury psychicznej. Przewagą w pomocy społecznej mają świadczenia niepieniężne, co może świadczyć o większych potrzebach związanych z realizacją usług społecznych, aniżeli wsparcie typowo finansowe. Ocena zasobów pomocy społecznej w Gminie Czarnków dowodzi również, że wzrasta liczba osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku pielęgnacyjnego, co wynika z rosnącej liczby seniorów, osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych. Rosną również potrzeby związane z zapewnieniem całodobowej opieki dla osób tego wymagających, stąd też nie maleje zapotrzebowanie na Domy Pomocy Społecznej, co powoduje wzrastające koszty utrzymania mieszkańca. W 2014 roku liczba podopiecznych DPS wynosiła 18 osób wzrosła w 2019 roku do 25 osób. W analogicznym czasie koszt utrzymania 1 osoby w DPS wzrósł z 2.091,90 zł do 2.430,63 zł.

Jednakże wraz ze wzrostem kosztów utrzymania mieszkańca, rośnie także standard życia osób skierowanych do DPS.

Zauważalna jest jednak wysoka aktywność Gminy w zakresie pomocy społecznej. Do 2020 roku obowiązywało w Gminie 5 programów społecznych, które w kolejnych latach zostaną kontynuowane. Wśród programów obligatoryjnych, takich jak: Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gminny Program Wspierania Rodziny, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Program Profilaktyki w Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Program Przeciwdziałania Narkomanii, należy wymienić również Gminny Program Aktywności Lokalnej, przyjęty przez Radę Gminy uchwałą z dnia 23 stycznia 2014 roku.

Tabela 8. Przygotowywane programy społeczne w Gminie Czarnków

Program	Cele programu	Planowany rok wprowadzenia
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Poprawa jakości życia osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym na terenie Gminy Czarnków, a także ograniczenie szkód powodowanych przez alkohol spożywany przez osoby nieuzależnione.	2020
Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii	Podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie popytu na narkotyki oraz minimalizowanie problemów, w tym szkód zdrowotnych wynikających z używania substancji psychoaktywnych.	2020
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Czarnków, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz działań profilaktycznych, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, upowszechnianie wiedzy i budowanie świadomości na temat przemocy w rodzinie w środowiskach lokalnych.	2020
Gminny Program Wspierania Rodziny	Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych służące przywróceniu rodzinie zdolności wykonywania tych funkcji, podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców, którzy przeżywają trudności opiekuńczo – wychowawcze, poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej, poprawa funkcjonowania rodzin z niepełnosprawnościami.	2020
Gminny Program Aktywności Lokalnej	Stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej, wsparcie postaw obywatelskich poprzez zwiększenie kompetencji społecznych, edukację, promocję działań prospołecznych oraz udostępnienie informacji o uprawnieniach, poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych, integracja społeczna, aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia, poprawa funkcjonowania osób wykluczonych w społeczeństwie.	2020

Źródło: opracowanie własne.

Celem Gminnego Programu Aktywności Lokalnej jest rozwój i upowszechnienie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej aktywnej integracji oraz aktywizacji zawodowej i społecznej w środowisku lokalnym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i tym samym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Program Aktywności Lokalnej jest narzędziem rozwoju form aktywnej integracji służącym aktywizacji społecznej i rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej poprzez prowadzenie działań adresowanych do osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną m.in. dzień dziecka, festyn rodzinny, piknik rodzinny, Mikołajki, dzień wolontariusza oraz spotkania przy wigilijnym stole.

W Gminie działają również dwie spółdzielnie socjalne dla osób fizycznych oraz dla osób prawnych, a także Centrum Integracji Społecznej oraz Centrum Praktyk Kulturalnych i Integracji Społecznej prowadzone przez Fundację „Gębiczyn”.

Tabela 9. Inne podmioty świadczące usługi społeczne na terenie Gminy Czarnków

Nazwa	Adres	Oferta
Spółdzielnia Socjalna „Słoneczko”	Brzeźno, ul. Kwiatowa 1/12	usługi opiekuńcze
Spółdzielnia Socjalna „Równe Szanse”	Zofiowo 66	utrzymanie terenów zielonych i utrzymanie porządku
Centrum Integracji Społecznej oraz Centrum Praktyk Kulturalnych i Integracji Społecznej	Gębiczyn 24	reintegracja społeczna i zawodowa, oferta kulturalna dla dzieci i młodzieży

Źródło: opracowanie własne.

Gmina posiada również 3 świetlice środowiskowe w Brzeźnie, Walkowicach i Zofiowie, a także Gminny Punkt Konsultacyjny dla Uzależnionych i Współuzależnionych oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie w Czarnkowie. Zadaniem świetlic jest prowadzenie zajęć w formie podwórkowej szczególnie dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym. Wszystkie świetlice wymagają jednak modernizacji.

1.8. Kapitał społeczny

Edukacja przedszkolna i opieka nad dziećmi

Gmina Czarnków posiada rozbudowaną sieć przedszkoli z 13 placówkami: 4 przedszkolami publicznymi w Gębicach, Jędrzejewie, Kuźnicy Czarnkowskiej i Śmieszkowie, które łącznie posiadają 8 oddziałów, a także 1 oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Hucie. W 2019 roku do placówek przedszkolnych uczęszczało łącznie 414 dzieci, a średnia wielkość oddziału wynosiła 18 osób. Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące poszczególnych przedszkoli gminnych. Najwięcej dzieci uczęszcza do głównych placówek w Gębicach, Jędrzejewie, Kuźnicy Czarnkowskiej i Śmieszkowie (powyżej 45 dzieci). Najmniejszymi placówkami są oddziały przedszkolne w Marunowie, Zofiowie i Walkowicach (poniżej 20 dzieci). Z kolei liczba utworzonych grup dla poszczególnych placówek wynosi od 1 do 3. Powoduje to, że liczebność grup przedszkolnych w Gminie jest niewielka. Najmniejsze grupy (wynoszące 15 dzieci) posiada 5 placówek: oddział w Brzeźnie, Zofiowie, Mikołajewie, Walkowicach oraz przedszkole w Śmieszkowie.

Należy również zwrócić uwagę na godziny otwarcia poszczególnych placówek przedszkolnych. Maksymalny czas otwarcia wynosi 9 godzin i dotyczy 4 z nich: Przedszkola Publicznego w Gębicach, Śmieszkowie, a także Przedszkola Publicznego w Kuźnicy Czarnkowskiej wraz z jego oddziałem w Mikołajewie. Najkrótsze godziny otwarcia dotyczą 4 placówek (oddziału w Marunowie, Zofiowie, Romanowie Górnym, Walkowicach) i wynoszą 5 godzin (8.00-13.00). Godziny te są dostosowane do potrzeb mieszkańców i konsultowane z rodzicami.

Tabela 10. Przedszkola publiczne na terenie Gminy Czarnków w 2019 roku

Lp.	Nazwa	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
1	PP w Gębicach:	49	3	16	7.00-16.00
2	oddział w Brzeźnie	30	2	15	7.00-15.00
3	oddział w Marunowie	19	1	19	8.00-13.00
4	PP w Jędrzejewie:	46	2	23	7.30-15.30
5	oddział w Gajewie	20	1	20	8.00-14.00
6	PP w Kuźnicy Czarnkowskiej:	47	2	23,5	7.00-16.00
7	oddział w Zofiowie	15	1	15	8.00-13.00

Lp.	Nazwa	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
8	oddział w Mikołajewie	31	2	15,5	6.30-15.30
9	PP w Śmieszkowie:	45	3	15	6.30-15.30
10	oddział w Romanowie Dolnym	34	2	17	7.30-15.30
11	oddział w Romanowie Górnym	24	1	24	8.00-13.00
12	oddział w Walkowicach	15	1	15	8.00-13.00
13	SP w Hucie, oddział przedszkolny w Hucie	39	2	19,5	7.00-15.00
Ogółem		414	23	18	--

Źródło: opracowanie własne.

Od 2015 roku na terenie Gminy funkcjonuje również Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Przyjaciele” w miejscowości Sarbka. Otrzymuje ono dotację z Gminy w wysokości 100% kwoty przewidzianej na niepełnosprawnego ucznia przedszkola ujętego w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez Gminę Czarnków.

Na terenie Gminy funkcjonuje także Prywatne Przedszkole i Prywatny Żłobek „Mali Odkrywcy” w Gębicach. Wsparcie finansowe dla żłobka wynosi 300 zł miesięcznie na dziecko z Gminy Czarnków. Z kolei kwota dotacji dla przedszkoli niepublicznych wynosi średnio 776,07 zł (91% kosztów trzymania dziecka w przedszkolu publicznym).

Tabela 11. Placówki niepubliczne na terenie Gminy Czarnków w 2019 roku

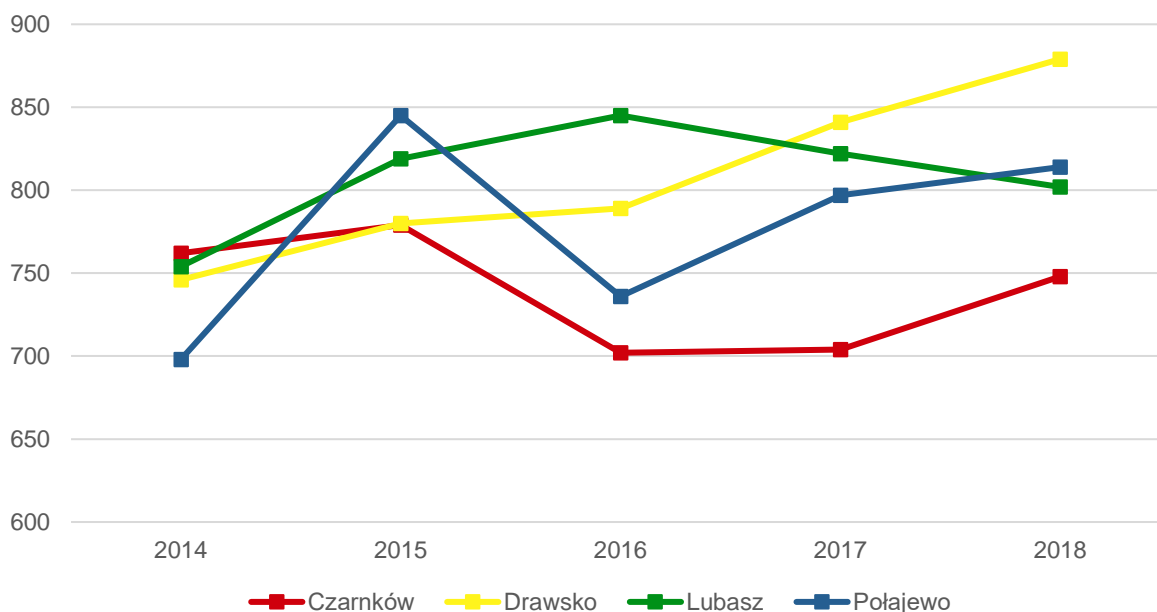
Nazwa	Liczba dzieci	Liczba oddziałów / grup	Średnia wielkość oddziału / grupy	Godziny otwarcia
Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Przyjaciele” w m. Sarbka	8 + 15*	2	4	8.00-15.00
Prywatne Przedszkole „Mali Odkrywcy” w Gębicach	36	2	18	5.30-17.00
Prywatny Żłobek „Mali Odkrywcy” w Gębicach	15	1	15	5.30-17.00

*wczesne wspomaganie rozwoju dziecka

Źródło: opracowanie własne.

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminach wiejskich powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego. Wynika z niego, że pomimo rozbudowanej sieci przedszkoli, poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej jest najniższy, choć wzrasta. W porównaniu do powiatu i województwa wskaźnik ten był również niski. W 2018 roku średnio 859 dzieci na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczało do przedszkoli w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, a w województwie wielkopolskim było ich 897 (w Gminie Czarnków w tym samym roku wskaźnik ten wynosił 748). Warto również zaznaczyć, że w Mieście Czarnków wskaźnik ten przekroczył 1 tys. dzieci (1 066 dzieci w przedszkolach na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat), co oznacza, że do miejskich przedszkoli uczęszczają również dzieci spoza miasta.

Ryc. 12. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminach wiejskich powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z zawartymi porozumieniami, Gmina Czarnków ponosi również koszty pobytu dzieci w przedszkolach na terenie innych gmin, głównie Miasta Czarnkowa. Na przestrzeni lat 2014-2019 liczba tych dzieci spadła z 40 do 29 dzieci. Należy również dodać, że dzieci z innych gmin, takich jak Wieleń, Ujście, Czarnków, Lubasz, Połajewo, uczęszczają do przedszkoli położonych na terenie Gminy Czarnków. W 2014 roku liczba ta wynosiła 19 dzieci i w 2019 roku zmniejszyła się do 10 dzieci.

Wskazać również należy, że corocznie wzrasta koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu (średnio w latach 2014-2019 wzrost ten był na poziomie 725,04 zł rocznie). W 2019 roku koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu wyniósł 10.234,91 zł, co w przeliczeniu na miesiąc było równe 852,91 zł.

Edukacja szkolna

Na terenie gminy funkcjonuje 7 szkół podstawowych. W 2019 roku łącznie do szkół uczęszczało 758 uczniów w 51 oddziałach, co średnio stanowiło 15 uczniów na oddział. Najwięcej uczniów (powyżej 150) liczyły 4 szkoły: SP w Kuźnicy Czarnkowskiej, SP w Jędrzejewie, SP w Gębicach, SP w Romanowie Dolnym. Szkoły te posiadają również największe oddziały oraz największe obwody szkolne. SP w Śmieszkowie, SP w Sarbi oraz SP w Hucie są to szkoły liczące od 2 do 7 oddziałów oraz posiadające w 2019 roku łącznie 108 uczniów.

Tabela 12. Szkoły na terenie Gminy Czarnków w 2019 roku

Lp.	Nazwa	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba nauczycieli	Granice obwodu szkolnego
1	SP w Kuźnicy Czarnkowskiej	153	8	19	22	Radosiew, Kuźnica Czarnkowska, Zofiowo, Radolinek
2	SP w Jędrzejewie	173	10	17	19	Bukowiec, Gajewo, Jędrzejewo, Średnica, Zielonowo, Nowe Dwory
3	SP w Gębicach	155	10	16	28	Gębice, Huta, Śmieszkowo, Białężyn, Gębiczyn, Sobolewo, Hutka, Komorzewo, Paliszewo
4	SP w Romanowie Dolnym	169	11	15	22	Romanowo Dolne, Romanowo Górne, Walkowice
5	SP w Śmieszkowie	14	2	7	4	Śmieszkowo, Białężyn, Grzępy

Lp.	Nazwa	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba nauczycieli	Granice obwodu szkolnego
6	SP w Sarbi	64	7	9	14	Sarbia, Sarbka, Brzeźno, Marunowo
7	SP w Hucie	30	3	10	13	Huta, Komorzewo
Ogółem		758	51	15	122	--

Źródło: opracowanie własne.

Stan bazy dydaktycznej szkół, którą przedstawia poniższa tabela, jest zróżnicowany. Niektóre szkoły na swoim terenie nie posiadają boisk szkolnych i obiektów sportowych, a inne nie są jeszcze wyposażone w pracownie przedmiotowe, szafki dla każdego ucznia, parkingi dla kadry i rodziców oraz gabinetu pielęgniarki. Najbardziej zmodernizowana jest Szkoła Podstawowa w Gębicach, która posiada nowoczesną halę sportową, pracownie przedmiotowe, a także klasy dwujęzyczne, czy integracyjne. W 2019 roku otrzymała ona Certyfikat „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@2020”, dzięki któremu pozyskano majątek o wartości około 70 tys. zł (szafa z rozdzielnią dla szybkiego sygnału WIFI, okablowanie w całym budynku wraz z halą sportową, switche, tablety 25 szt., aparat cyfrowy, wideokonwenter).

Duże zróżnicowanie między szkołami występują również w korzystaniu ze szkolnych obiadów, godzinach otwarcia świetlic oraz kursach autobusów. W Romanowie Dolnym i Śmieszkwie brak jest stołówek szkolnych. Z kolei najpóźniej świetlica otwarta jest w SP w Jędrzejewie. Godziny otwarcia świetlic dopasowane są do godzin dowozu szkolnych autobusów. W sytuacji, gdy zajęcia dodatkowe odbywają się w godzinach popołudniowych, rodzice odbierają dzieci ze szkoły indywidualnie (m.in. SP w Romanowie Dolnym i SP w Gębicach). Najdłuższy kurs autobusu wynosi 40 min i dotyczy SP w Gębicach i SP w Sarbi.

Tabela 13. Stan bazy dydaktycznej szkół w 2019 roku

Szkoła Podstawowa	Kuźnica Czarnkowska	Jędrzejewo	Gębice	Romanowo Dolne	Śmieszkowo	Sarbia	Huta
Obiekty sportowe	tak	tak	tak	nie	nie	tak	nie
Pracownie przedmiotowe	nie	tak	tak	tak	tak	tak	nie
Koła zainteresowań	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	tak	nie	tak / nie / tak	nie	nie
Dokształcanie nauczycieli	20%	20%	100%	74%	100%	31%	30%
Dzieci korzystające z obiadów w szkole	89%	75%	60%	nie	nie	12%	80%
Szafki dla każdego ucznia	nie	tak	tak	nie	tak	tak	nie
Godziny otwarcia świetlicy	7.00-15.15	7.50-15.55	7.15-15.50	7.30-8.55 / 12.00-15.30	6.30-15.30	7.00-15.00	12.00-15.00
Toalety / prysznice	tak	tak / nie	tak	tak	tak / nie	tak / nie	tak
Parkingi dla kadry / rodziców	nie	tak	tak	nie	nie	nie	nie
Gabinet pielęgniarki / stomatologiczny	tak / nie	tak / nie	tak	tak / nie	tak	nie	nie
Liczba uczniów dowożonych do szkoły	76 (50%)	127 (73%)	112 (72%)	129 (76%)	6 (42%)	56 (88%)	16 (47%)
Godzina wyjazdu pierwszego / ostatniego autobusu	7.00 / 15.15	7.30 / 15.55	7.30 / 14.40	7.15 / 15.00	7.30 / 13.30	7.40 / 15.10	7.00 / 15.00
Najdłuższy kurs autobusu	30 min	30 min	40 min	30 min	15 min	40 min	15 min

Źródło: opracowanie własne.

Należy mieć również na uwadze, że część uczniów z terenu Gminy uczęszcza do szkół położonych na terenie innych gmin – w Czarnkowie, Trzciance, Pile, Obornikach, Ryczywole, Kobylnicy, Poznaniu, czy też szkół za granicą. Powodem tego jest wymeldowanie, zmiana miejsca zamieszkania, wyjazd za

granicę. Częstym powodem jest również wybór szkoły (lub też przedszkola) przez rodzica w gminie, w której pracuje, co ułatwia dowóz i odbiór dziecka ze szkoły. Stąd najczęstszym kierunkiem odpływu dzieci do szkół spoza Gminy jest Miasto Czarnków. W 2019 roku do szkół na terenie innych gmin uczęszczało około 200 dzieci. Uczniowie kontynuują naukę w szkołach gimnazjalnych zlokalizowanych głównie w Czarnkowie, Lubaszu, Trzciance i Pile.

W Gminie działa również Gminny Zespół Obsługi Oświaty zapewniający wspólną obsługę finansową, budżetową i oświatową gminnych szkół i przedszkoli, w szczególności prowadzenie spraw kadrowo-płacowych, rachunkowości i sprawozdawczości, administracyjno-organizacyjnych oraz zamówień publicznych.

Poniższe zestawienia prezentują wyniki egzaminów państwowych w Gminie Czarnków w porównaniu do średnich wyników dla powiatu, województwa oraz kraju. W Gminie Czarnków w latach 2017-2019 corocznie pogarszały się wyniki egzaminu gimnazjalnego. Największa różnica dotyczyła części matematycznej, której wynik spadł o ponad 9 pp. (z 45,13 w 2017 roku do 35,70 w 2019 roku). W 2019 roku z wyjątkiem egzaminu z języka niemieckiego, średnie wyniki szkół w Gminie były niższe niż średnia dla powiatu, województwa i kraju. Na przestrzeni analizowanych lat najlepsze wyniki uczniowie osiągnęli z języka polskiego, a najgorsze z matematyki.

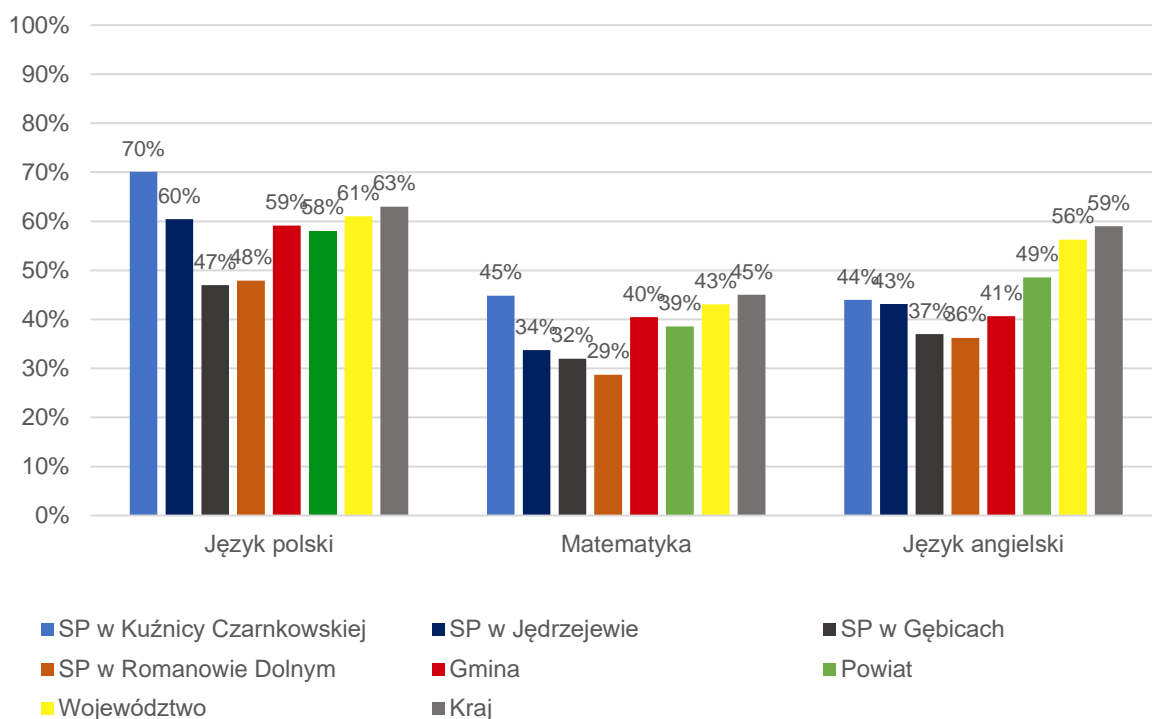
Tabela 14. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Czarnków w latach 2017-2019

	Średni wynik % gminy			Średni wynik % powiatu w 2019	Średni wynik % województwa w 2019	Średni wynik % kraju w 2019
	2017	2018	2019			
Historia/wiedza o społeczeństwie	54,84	54,30	50,73	53,00	58,03	59,00
Język polski	63,28	64,09	56,72	57,34	61,23	63,00
Przedmioty przyrodnicze	48,30	52,44	44,56	45,18	49,00	49,00
Matematyka	45,13	49,19	35,70	36,66	41,33	43,00
J. angielski – poziom podstawowy	55,75	54,33	51,71	60,17	66,36	68,00
J. niemiecki – poziom podstawowy	54,28	49,05	50,56	47,78	48,98	51,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Poznań.

Powyższe dane potwierdzają wyniki z egzaminu ósmoklasisty, do którego w 2019 roku przystąpili uczniowie z 4 szkół podstawowych: SP w Kuźnicy Czarnkowskiej, SP w Jędrzejewie, SP w Gębicach i SP w Romanowie Dolnym. Najlepszy wynik dotyczył języka polskiego, a najgorszy matematyki. Należy jednak zwrócić uwagę, że średni wynik z języka polskiego i matematyki dla Gminy Czarnków był wyższy w odniesieniu do średniej powiatowej. Na wykresie zauważyć można również duże zróżnicowanie wyników pomiędzy szkołami. Najwyższe wyniki osiągnęła zdecydowanie SP w Kuźnicy Czarnkowskiej. Z części humanistycznej były one nawet o 7 pp. wyższe od średniej krajowej oraz o 23 pp. wyższe od szkoły z najslabszym wynikiem w Gminie. Z części matematycznej różnica pomiędzy szkołami wynosiła 16 pp., a z języka angielskiego 8 pp.

Ryc. 13. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Czarnków w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Poznań.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2015-2019. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (średnio 70% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale 4,0-5,5 mln zł rocznie. Najwyższe wydatki majątkowe wystąpiły w 2017 i 2018 roku (wynosiły kolejno 2,2 i 2,4 mln zł). Największą inwestycją w tych latach była budowa sali gimnastycznej przy SP w Gębicach wraz z aktualizacją projektów budowlanych. Wydatki majątkowe w pozostałych latach nie przekroczyły 270 tys. zł rocznie.

Wspomnieć również należy, że udział wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w stosunku do łącznych wydatków budżetowych w analizowanych latach wynosił średnio 38%, co jest wartością znacznie wyższą niż wynik dla kraju, który kształtuje się średnio na poziomie 30%. Korzystny jest jednak fakt, że corocznie udział ten maleje. W 2015 roku w Gminie Czarnków wynosił on 45%, a w 2019 roku spadł do poziomu 34%.

Tabela 15. Wydatki w dziale 801 Oświata i wychowanie w Gminie Czarnków w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
WYDATKI OGÓŁEM	14 645 765,34	15 261 587,28	17 102 184,38	18 438 400,69	17 640 010,23
Wydatki bieżące, w tym:	14 382 859,17	15 021 164,35	14 870 744,84	16 023 443,78	17 457 084,29
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	<i>10 430 239,61</i>	<i>10 520 414,56</i>	<i>10 357 291,82</i>	<i>11 225 148,92</i>	<i>11 965 551,14</i>
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	<i>3 952 619,56</i>	<i>4 500 749,79</i>	<i>4 513 453,02</i>	<i>4 798 294,86</i>	<i>5 491 533,15</i>
Wydatki majątkowe	262 906,17	240 422,93	2 231 439,54	2 414 956,91	182 925,94
SUBWENCJA OŚWIATOWA	8 580 922,00	8 975 021,00	9 259 264,00	8 731 828,00	8 954 306,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	6 064 843,34	6 286 566,28	7 842 920,38	9 706 572,69	8 685 704,23
Stopień pokrycia	59%	59%	54%	47%	51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W tabeli można również zwrócić uwagę na poziom przyznanej subwencji oświatowej oraz stopień, w jakim pokrywa ona wydatki na oświatę w Gminie. Wynika z niej, że subwencja oświatowa w żadnym z analizowanych lat nie pokrywała w całości wydatków na oświatę. Dodatkowo zauważa się również malejący stopień pokrycia wydatków subwencją, co oznacza, że coraz więcej wydatków oświatowych Gmina musi pokrywać z dochodów własnych. W 2015 roku wskaźnik ten wynosił 59%, a w 2019 roku obniżył się do poziomu 51%.

Kultura i sport

Biblioteka Publiczna Gminy Czarnków w miejscowości Huta jest główną jednostką kulturalną gminy i zajmuje się rozwijaniem działalności kulturalno-edukacyjnej, w ramach której organizowane są zajęcia oraz konkursy recytatorskie dla dzieci, a także wystawy i spotkania autorskie. Biblioteka Publiczna posiada również 4 filie: w Jędrzejewie, Gębicach, Kuźnicy Czarnkowskiej i Romanowie Dolnym.

Baza sportowo-rekreacyjna na terenie Gminy jest stopniowo rozbudowywana. W roku 2019 wybudowano m.in. boisko do piłki plażowej oraz ściankę wspinaczkową dla dzieci w miejscowości Jędrzejewo. Projekt został współfinansowany przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach programu „Wielkopolska Odnowa Wsi 2013-2020” oraz przy wspólnym zaangażowaniu mieszkańców. Oprócz tego na terenie Gminy znajdują się: boiska piłkarskie, boiska do gier małych, korty tenisowe, sale sportowo-rekreacyjne, strzelnice sportowe, boisko ORLIK, place zabaw i zewnętrzne siłownie. Wykaz inwestycji przeprowadzonych w zakresie sportu w latach 2014-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Przeprowadzone inwestycje z zakresu sportu w latach 2014-2019

Rok	Inwestycja
2014	Budowa małego boiska sportowego wraz z wyposażeniem w Zofiowie Budowa płyty boiska do koszykówki w Radolinku Ogrodzenie boiska sportowego przy szkole w Romanowie Dolnym wraz z montażem monitoringu Zadaszenie sceny przy boisku sportowym
2015	Budowa boiska rekreacyjno-sportowego w Bukowcu Budowa wiaty rekreacyjnej wraz z montażem urządzeń infrastruktury sportowej przy boisku sportowym w Romanowie Dolnym
2016	Przebudowa boiska sportowego w m. Kuźnica Czarnkowska Budowa siłowni zewnętrznej w Zofiowie Budowa małego boiska do piłki nożnej wraz z wyposażeniem w m. Ciszkowo Zakup zewnętrznego urządzenia do ćwiczeń w Gajewie
2017	Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z przygotowaniem terenu przy Zespole Szkół w Kuźnicy Czarnkowskiej, łącznie z wykonaniem projekt budowlanego i dokumentacji geodezyjnej Modernizacja boiska sportowego w Białężynie Rozbudowa kompleksu sportowego w Białężynie Zakup i montaż piłkochwyłów na boisku sportowym w Zofiowie Budowa siłowni zewnętrznej
2018	Budowa siłowni zewnętrznej w sołectwie Sarbia-Sarbka Budowa Otwartej Strefy Aktywności w m. Góra nad Notecią, Brzeźno, Mikołajewo, Sarbka, Śmieszkowo Budowa wiaty na terenie boiska sportowego w Hucie Budowa kompleksu rekreacyjnego w Brzeźnie Budowa kompleksu rekreacyjno-sportowego w Śmieszkowie
2019	Budowa boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w m. Gębice Budowa ogrodzenia przy boisku sportowym w Kuźnicy Czarnkowskiej wraz z dwiema kabinami dla zawodników rezerwowych Budowa ogrodzenia boiska sportowego w Romanowie Dolnym Rozbudowa kompleksu rekreacyjnego poprzez budowę boiska wielofunkcyjnego w m. Góra nad Notecią Strefa Aktywności na terenie m. Śmieszkowo Budowa kompleksu rekreacyjnego w m. Białężyn, Grzępy, Gajewo, Huta

Źródło: opracowanie własne.

Wśród dyscyplin sportowo-rekreacyjnych uprawianych w Gminie wyróżnia się: warcaby 100 polowe, biegi przełajowe, piłkę nożną, grę karcianą KOP Baśka, tenis stołowy i koszykówkę. Organizowane są rozgrywki oraz turnieje związane z owymi dyscyplinami. Dodatkowo Gmina Czarnków bierze udział we współzawodnictwie sportowo-turystycznym gmin powiatu o Puchar Starosty Czarnkowsko Trzcianckiego.

Na terenie Gminy odbywa się również szereg wydarzeń kulturalnych, tj. Dożynki Gminne, Gminny Festiwal Piosenki czy Święto Kapusty. Gmina angażuje się także we współorganizację świąt okolicznościowych m.in. takich jak: Zimna Zośka, Wielkopolski Konkurs Sygnalistów Myśliwskich, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Dzień Edukacji Narodowej, a także wspólnie z miastem Czarnków: Dni Ziemi Czarnkowskiej oraz Dzień Spieczonego Bliźniaka.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne

Według stanu na 2020 rok w KRS zarejestrowane były 23 fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne, tj:

- 1) Ochotnicze Straże Pożarne w: Gajewie, Sarbce-Sarbi, Brzeźnie, Romanowie Dolnym, Hucie, Walkowicach, Marunowie, Śmieszkowie, Ciszkanie, Gębicach, Jędrzejewie,
- 2) Kółko Rolnicze w Marunowie,
- 3) Kółko Rolnicze w Gębicach,
- 4) Fundacja „Gębiczyn”,
- 5) Stowarzyszenie „Nasze Jędrzejewo”,
- 6) Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gębiczyna „Nasza Leśna Wieś”,
- 7) Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Brzeźno,
- 8) Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Kuźnica Czarnkowska, Radosiew i Radolinek,
- 9) Stowarzyszenie Gajewo-Bukowiec „Wspólna Sprawa” w Gajewie,
- 10) Stowarzyszenie „Przyszłość dla Śmieszkowa”,
- 11) Stowarzyszenie „Inicjatywa Gorajska” w Goraj-Zamek,
- 12) Stowarzyszenie „Dla Dobra Wspólnego” w Jędrzejewie,
- 13) Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Czarnkowie w miejscowości Sarbka.

Pozostałe stowarzyszenia i organizacje społeczne to:

- 1) Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych w Hucie,
- 2) Stowarzyszenie „Nadnotecka Wspólnota” w Górze,
- 3) Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Dóbr Kultury oraz Dóbr Naturalnych Okolic Romanowa Górnego, Romanowa Dolnego i Walkowic,
- 4) Polski Związek Wędkarski-Koło PZW „Brzeźno”,
- 5) Związek Koło Emerytów Rencistów i Inwalidów w Kuźnicy Czarnkowskiej,
- 6) Stowarzyszenie „Kociołki” w Sarbce,
- 7) Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Bukowiec,
- 8) Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Romanowie Dolnym.

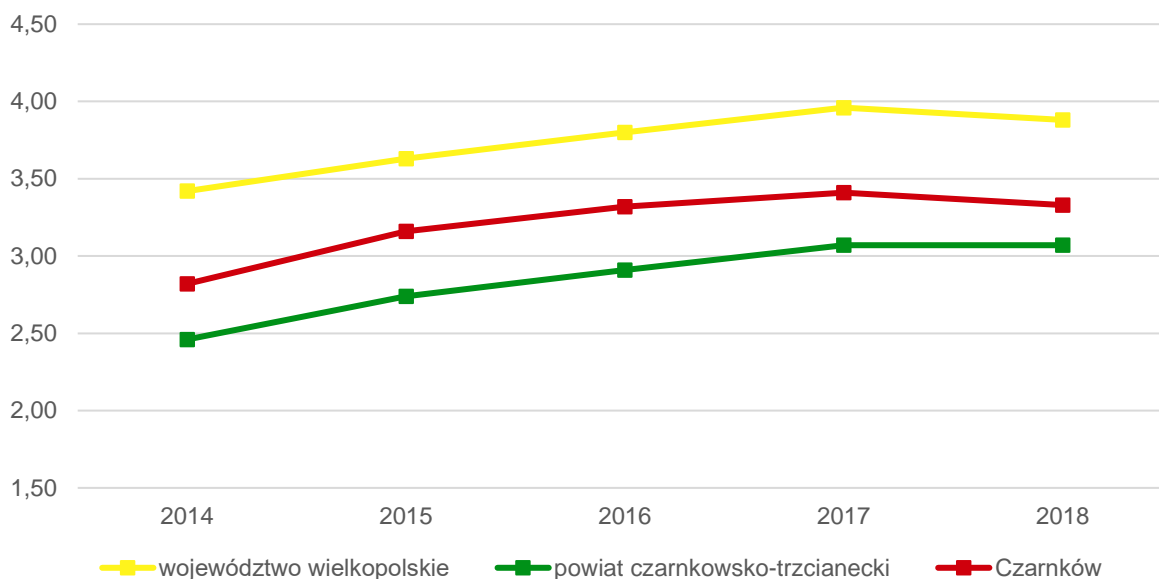
Na terenie gminy funkcjonują następujące kluby sportowe:

- 1) Uczniowski Klub Sportowy VENUS Jędrzejewo,
- 2) Klub Sportowy „Sokół Gębice”,
- 3) LZS „Gryf Zofiowo”,
- 4) LZS „Wenus” Jędrzejewo,,
- 5) Klub Sportowy „Błękitni Kuźnica Czarnkowska”.

Jak wynika z poniższego wykresu, liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie gminy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców zwiększała się do 2017 roku, natomiast w 2018 roku lekko spadła, ale i tak była wyższa od średniego wskaźnika dla powiatu czarnkowsko-

trzcianeckiego. W Gminie Czarnków w 2018 roku wskaźnik ten wyniósł 3,33, w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim 3,07, a w województwie wielkopolskim 3,88.

Ryc. 14. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Czarnków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ramach otwartego konkursu na wsparcie realizacji zadań publicznych Gmina Czarnków przyznaje również dotacje w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz w zakresie nauk, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania. Poniższa tabela przedstawia wykaz podmiotów, które otrzymały dotację w 2018 i 2019 roku.

Tabela 17. Wykaz podmiotów dofinansowanych przez Gminę Czarnków w 2018 i 2019 roku

Lp.	Nazwa podmiotu	Dotacja (zł)	
		2018	2019
1	Klub Sportowy „Sokół” Gębice	44 000,00	48 500,00
2	LZS „Wenus” Jędrzejewo	59 000,00	62 500,00
3	Klub Sportowy „Błękitni” Kuźnica Czarnkowska	27 000,00	29 000,00
4	LZS Gryf Zofiowo	52 000,00	55 000,00
5	Uczniowski Klub Sportowy „VENUS” Jędrzejewo	8 550,00	9 000,00
6	Klub Olimpiad Specjalnych „Kornelówka” Gębice	2 000,00	2 600,00
7	Fundacja „Gębiczyn”	4 075,00	6 000,00
8	Wielkopolskie Stowarzyszenie Turystyki i Rekreacji Warta	500,00	-
9	Stowarzyszenie „Przyjazna Wieś” Gębice	950,00	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Czarnków za rok 2018 i 2019.

Gmina Czarnków współpracuje również ze związkami i stowarzyszeniami międzygminnymi, do których należą:

- 1) Czarnkowsko-Trzcianecka Lokalna Grupa Działania, której powstanie zapoczątkowała potrzeba wprowadzenia zmian w przestrzeni polskiej wsi. Stowarzyszenie zajmuje się m.in. promocją turystyki i lokalnych marek, animacją czasu wolnego mieszkańców obszarów, które

należą do Stowarzyszenia, a także wspiera zarówno osoby fizyczne, jak i organizacje pozarządowe, instytucje i grupy nieformalne;

- 2) Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolskich, które działa na rzecz integracji różnych szczebli samorządu terytorialnego, dodatkowo stanowi forum wymiany doświadczeń i inicjatyw skierowanych na rozwój Wielkopolski;
- 3) Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, który jest największą organizacją skupiającą gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, jego misją jest pomoc w rozwoju demokracji lokalnej, stworzenie warunków lokalnego rozwoju gospodarczego oraz integracja gmin i rozwój samorządności lokalnej;
- 4) Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Nadnoteckich, zajmuje się wspieraniem idei samorządu terytorialnego, integracją wspólnot lokalnych oraz dążeniem do gospodarczego, kulturowego i turystycznego rozwoju Regionu Nadnoteckiego;
- 5) Nadnotecka Grupa Rybacka, która zajmuje się rozwojem w kierunku turystyki wodnej i okołorybackiej, drobnym przetwórstwem oraz podnoszeniem wartości produktów rybackich.
- 6) Piłski Bank Żywności jest jednym z 31 Banków Żywności działających na terenie całego kraju, zajmuje się ratowaniem żywności przed zmarnowaniem, a następnie przekazaniem jej do najbardziej potrzebujących.

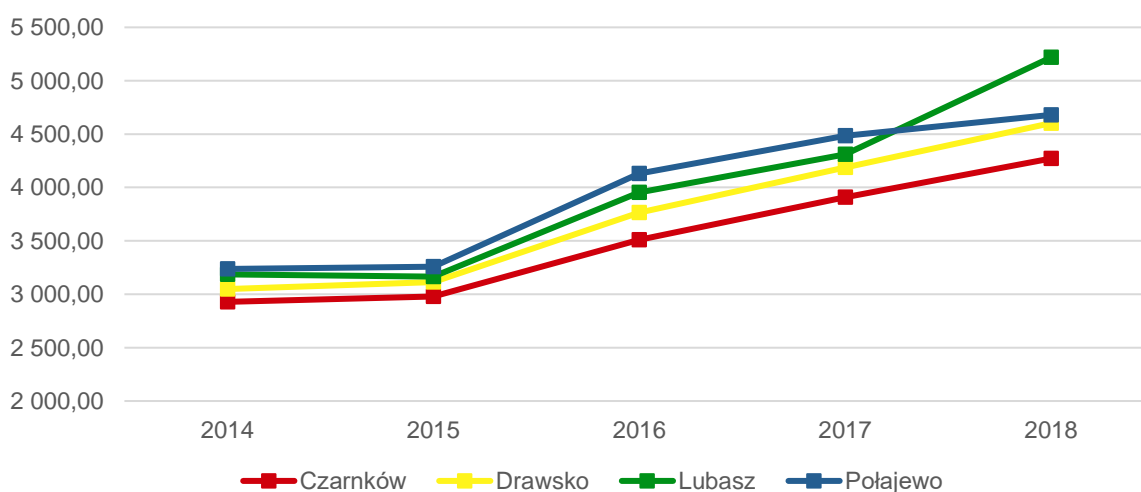
Gmina Czarnków nawiązała współpracę i realizuje projekty w porozumieniu z miastami partnerskimi z innych krajów. Samorząd Gminy Czarnków odbywał delegację w Gruzji na zaproszenie samorządu Martvili. Organizowane są również wycieczki oraz wymiany uczniów głównie we współpracy z Gruzją i Słowacją.

1.9. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2015-2019 dochody Gminy Czarnków corocznie się zwiększały z poziomu 33,7 mln zł w 2015 roku do 52,3 mln zł w 2019 roku. Największy wzrost nastąpił w 2016 roku na skutek znacznego wzrostu dotacji na cele bieżące (w szczególności dotacja na program Rodzina 500+). Wówczas dochody zwiększyły się o 6,3 mln zł w porównaniu z rokiem poprzednim. Przeliczając dochody na 1 mieszkańca, wynosiły one średnio 3.519,37 zł, co sytuuje Gminę ostatnim miejscu w stosunku do pozostałych gmin wiejskich w powiecie. W 2018 r. dochód na 1 mieszkańca w Gminie Czarnków wyniósł 4.271,29 zł i był on mniejszy o 947,19 zł od Gminy Lubasz, która uzyskała najwyższy wynik w powiecie (5.218,48 zł).

Ryc. 15. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminach wiejskich powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego

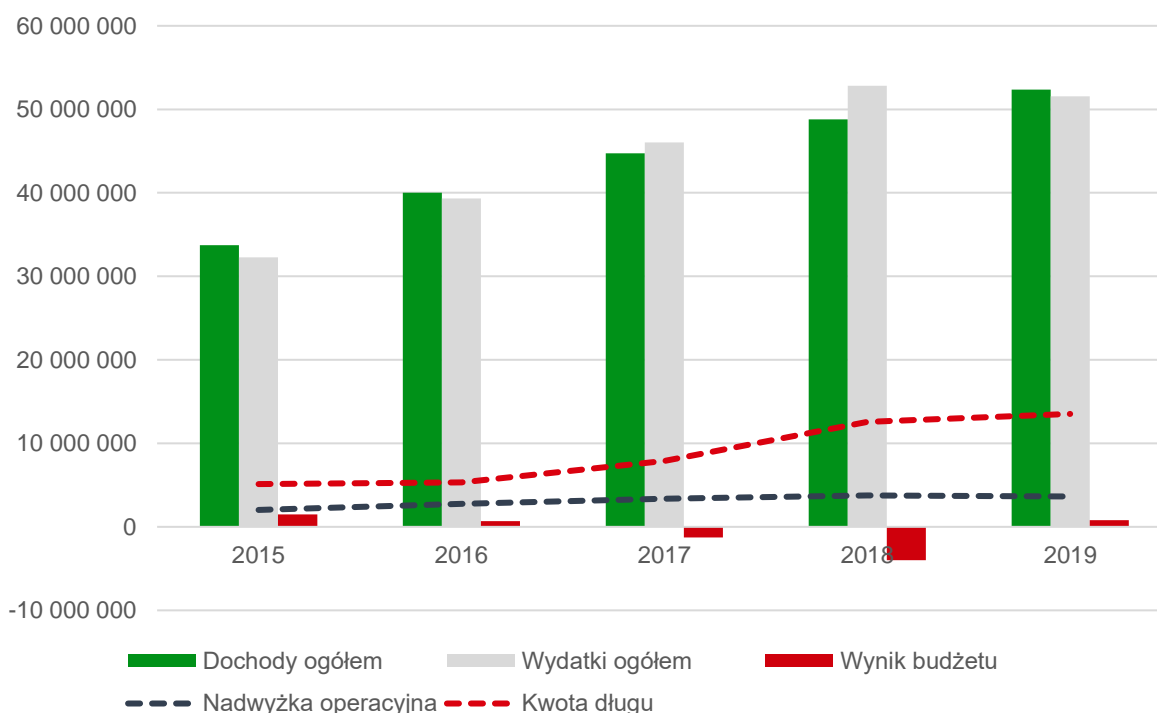

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 97%). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma coroczne i stabilne zwiększanie się dochodów z tyt. dotacji na cele bieżące oraz subwencji.

Corocznie wznoszą również wydatki bieżące Gminy. W 2015 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 30,0 mln zł i do 2019 roku wzrosły o 16,7 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W Gminie Czarnków w latach 2015-2019 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była na tyle stabilna, że poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) corocznie wzrastał z poziomu 2,0 mln zł w 2015 roku do poziomu 3,8 mln zł w 2018 roku. W 2019 roku nadwyżka operacyjna nieco spadła do poziomu 3,6 mln zł (7% w stosunku do dochodów ogółem).

Ryc. 16. Wykonanie budżetu Gminy Czarnków w latach 2015-2019

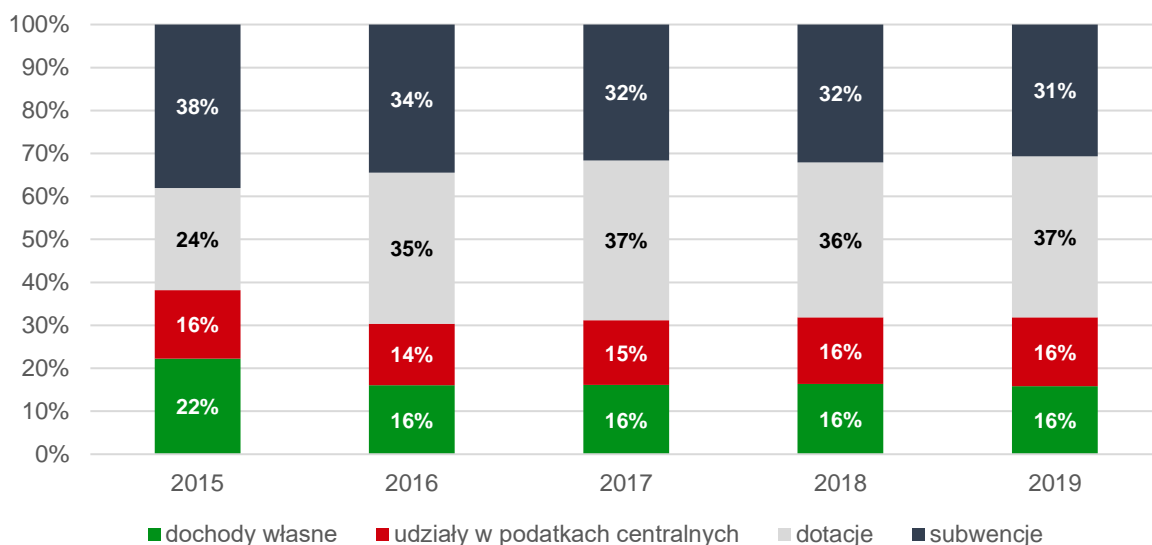
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Należy również wspomnieć, że corocznie (z wyjątkiem 2019 roku) wznoszą wydatki ponoszone na inwestycje. Najwięcej wydatków majątkowych Gmina poniosła w 2017 i 2018 roku (kolejno 5,6 mln i 9,7 mln zł), co skutkowało ujemnym wynikiem budżetowym w tych dwóch latach na poziomie -1,9 mln zł (w 2017 roku) oraz -4 mln zł (w 2018 roku). Ujemny wynik budżetu wpłynął z kolei na konieczność zaciągnięcia nowych zobowiązań. Spowodowało to wzrost zadłużenia w latach 2015-2019 o 8,4 mln zł. Kwota długu na koniec 2019 roku wyniosła 13,5 mln zł (26% w stosunku do dochodów ogółem).

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

Ryc. 17. Struktura dochodów Gminy Czarnków w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W 2015 roku udział dochodów własnych Gminy w ogólnych dochodach stanowił 22%. W latach 2016-2019 nastąpił jednak ich spadek do poziomu 16%. Było to związane ze spadkiem dochodów z tyt. podatku od nieruchomości od 2016 roku oraz zwiększeniem się dotacji na cele bieżące przekazywanej z budżetu państwa. Wówczas nastąpił wzrost udziału dotacji w budżecie Gminy z 24% do 35%. Dodając udziały w podatku PIT i CIT, dochody własne Gminy Czarnków w 2019 roku wynosiły 32%, co znacznie ogranicza możliwość samodzielnego oddziaływania Gminy na kształt i strukturę dochodów, a tym samym możliwość samodzielnego finansowania inwestycji, ponieważ wysokość dochodów w dużym stopniu nie jest bezpośrednio zależna od władz samorządowych.

W zakresie tej kategorii największe znaczenie mają dochody z tyt. udziału w podatku PIT, generujące w analizowanym okresie średnio 6,7 mln zł rocznie, następnie podatek od nieruchomości – 3,4 mln zł i podatek rolny – 0,7 mln zł. Z kolei wpływy z podatku CIT w analizowanym okresie wynosiły średnio 39,8 tys. zł rocznie, co oznacza, że działalność przedsiębiorstw na terenie Gminy jest niewielka.

Tabela 18. Dochody podatkowe Gminy Czarnków w latach 2015-2019

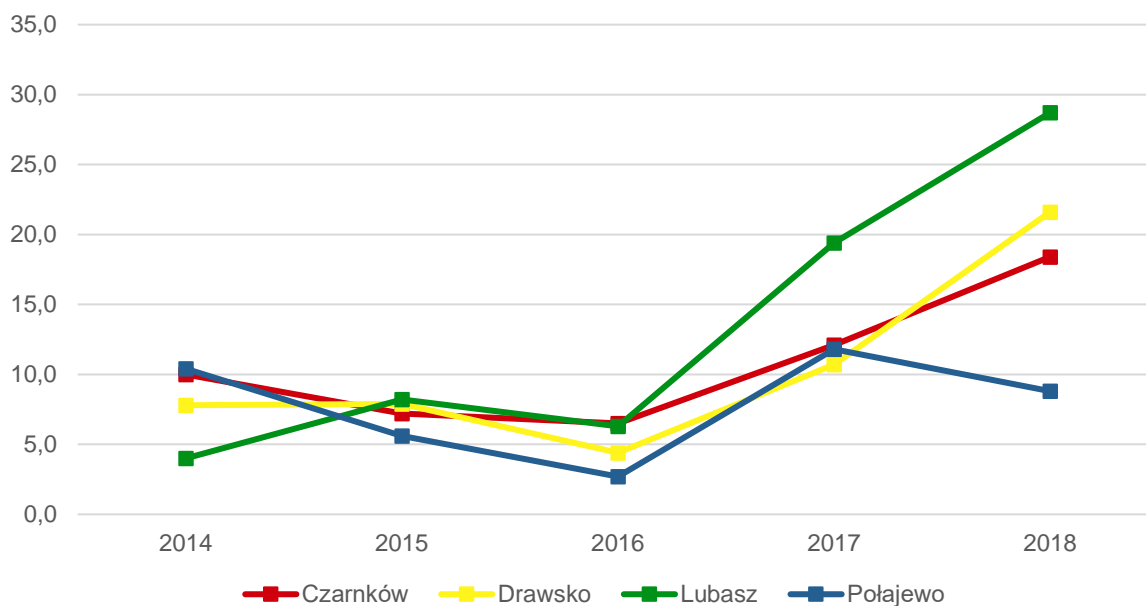
	2015	2016	2017	2018	2019
PIT	5 341 018,00	5 674 406,00	6 705 189,00	7 538 294,00	8 380 689,00
CIT	36 990,03	49 184,82	29 677,12	46 273,52	37 276,06
podatek rolny	718 459,36	714 323,52	703 984,53	709 912,68	763 547,08
podatek od nieruchomości	4 144 266,33	3 089 430,34	2 951 249,10	3 339 776,70	3 628 437,82
podatek leśny	389 579,14	410 935,35	410 218,91	421 003,00	410 575,90
podatek od środków transportowych	190 871,00	161 955,80	233 839,47	189 608,43	202 156,29
karta podatkowa	5 353,40	5 525,57	8 032,70	8 513,60	6 976,36
podatek od czynności cywilnoprawnych	229 996,49	231 431,60	302 166,71	752 873,83	359 351,62
wpływy z opłaty skarbowej	18 361,50	17 473,50	18 621,00	19 382,00	18 021,38
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	130 816,87	164 206,78	325 253,68	351 652,39	297 813,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Należy jednak zwrócić uwagę, że dochody z podatku od nieruchomości do 2017 roku corocznie się zmniejszały pomimo podnoszenia stawek podatku, co sugeruje zmniejszenie się bazy podatkowej. Co roku wzrastają również ulgi i zwolnienia z podatku od nieruchomości. W 2015 roku kwota zwolnień wynosiła 368,2 tys. zł, a w 2019 roku zwiększyła się do 557,9 tys. zł.

Jak wcześniej wspomniano, udział wydatków inwestycyjnych w budżecie corocznie wzrasta. W latach 2014-2018 ich średni udział wynosił 11%, co stanowiło trzeci wynik wśród gmin wiejskich powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego. Średnia dla powiatu wyniosła 12%, a dla województwa wielkopolskiego – 16%.

Ryc. 18. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach wiejskich powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego

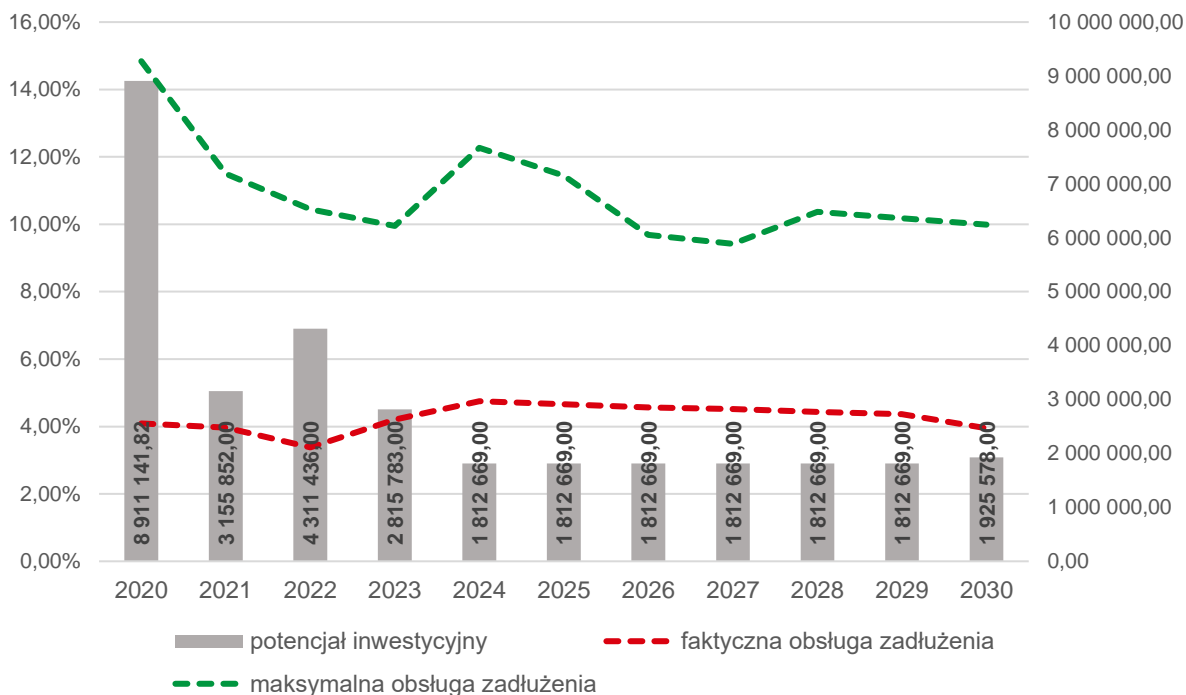
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Czarnków na lata 2020-2028 zgodnie z uchwałą nr XXIV/179/2020 Rady Gminy Czarnków z dnia 29 maja 2020 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarnków na lata 2020-2038. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Czarnków pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 19. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Czarnków na lata 2020-2028

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XXIV/179/2020 Rady Gminy Czarnków z dnia 29 maja 2020 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarnków na lata 2020-2038.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2020-2028. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie obowiązywania strategii wyniesie około 19,3 mln zł.

2. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Czarnków przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były w dniach od 5 do 24 maja 2020.

Respondenci odpowiadali na 16 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, środowiska i przestrzeni, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, kultury i edukacji. Łącznie zebrano 130 ankiet, w tym 78,3% zostało wypełnionych przez mieszkańców Gminy, 15,5% - przez mieszkańców Miasta Czarnków, a 6,2% - przez mieszkańców innych gmin. Największą część respondentów stanowiły kobiety (64,3%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej z nich było w przedziale 26-35 lat (38,8%) i 36-35 lat (25,6%), a 61,2% wszystkich respondentów było osobami pracującymi. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 1 do opracowania.

2.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Czarnków w skali od 1 do 5. Gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie środowiska i przestrzeni (średnia ocena wynosiła 3,12), z kolei najgorzej kulturę (średnia ocena wynosiła 2,45). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,54-2,90. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,77 (nieco poniżej średniej).

Ryc. 20. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został poziom rozwoju sieci gazowej oraz dostępności transportu zbiorowego, których brak w Gminie. Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie miejsc opieki nad osobami starszymi i aktywizacji osób starszych, ofertę spędzania wolnego czasu dla młodzieży oraz stan dróg w Gminie wraz z małą infrastrukturą drogową.

Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania Gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą oceną wśród mieszkańców zdobył dostęp do Internetu, estetyka Urzędu Gminy, poziom rozwoju sieci wodociągowej, estetyka swojej miejscowości oraz jakość edukacji przedszkolnej. Obszary te zdobyły ocenę powyżej 3,3.

Tabela 19. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Środowisko i przestrzeń	Estetyka Urzędu Gminy	Efektywność zagospodarowania przestrzeni w Gminie
Gospodarka	Rolnictwo jako istotny element rozwoju Gminy	Transport zbiorowy funkcjonujący na terenie Gminy
Edukacja	Jakość edukacji przedszkolnej w Gminie	Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie Gminy
Turystyka i rekreacja	Atrakcyjność turystyczna Gminy	Oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży
Spółeczeństwo	Skuteczność działania pomocy społecznej	Dostępność miejsc opieki nad osobami starszymi i aktywizacji osób starszych
Infrastruktura techniczna	Dostęp do Internetu	Poziom rozwoju sieci gazowej
Kultura	Jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne	Liczba obiektów kulturalnych w Gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Kolejne pytania dotyczyły wskazania mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń Gminy według mieszkańców. Wśród mocnych stron Gminy wyróżniono jej korzystne położenie oraz wysokie walory środowiska naturalnego (łącznie te cechy wskazywało 96,9% ankietowanych). Słabą stroną Gminy jest zdecydowanie zły stan dróg (59,7% odpowiedzi wśród ankietowanych). Na wysokiej pozycji znalazły się również: niewystarczająca infrastruktura drogowa, brak dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych oraz niewystarczająca infrastruktura komunalna.

Tabela 20. Analiza SWOT według ankietowanych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne położenie (51,9%) • Wysokie walory środowiska naturalnego (45,0%) • Niski poziom bezrobocia (20,9%) • Wystarczająca liczba miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych (20,9%) • Czyste środowisko naturalne (20,2%) • Ład urbanistyczny (uporządkowana zabudowa) (17,8%) • Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego w Gminie (17,8%) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan dróg (59,7%) • Niewystarczająca infrastruktura drogowa (38,8%) • Słaby dostęp do opieki medycznej (32,6%) • Brak dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe) (28,7%) • Niewystarczająca infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja) (24,8%) • Mała liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci (19,4%)
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Osiedlanie się na terenie Gminy nowych mieszkańców (35,7%) • Dostęp do środków finansowych z UE i krajowych (31,8%) • Wysokie walory środowiska naturalnego (29,5%) • Agroturystyka i ekoturystyka (27,1%) • Tereny przeznaczone pod działalność inwestycyjną i zabudowę mieszkaniową (24,0%) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ucieczka ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast (49,6%) • Niewystarczające środki na realizację inwestycji (liniowych i punktowych) (36,4%) • Wysoki poziom zadłużenia Gminy (26,4%) • Brak rozwoju odnawialnych źródeł energii (22,5%) • Malejące dochody budżetu Gminy (19,4%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

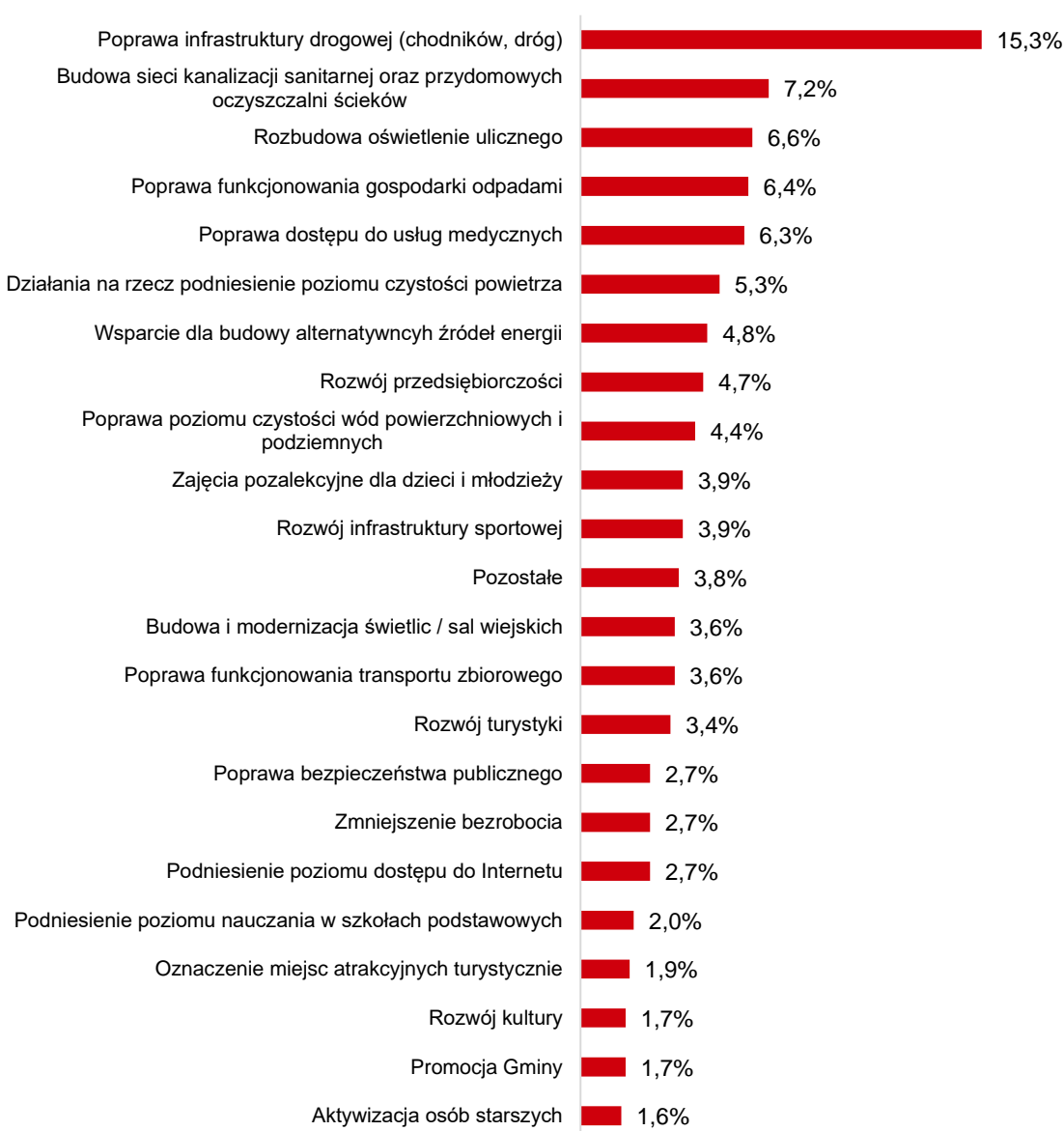
Ankietowani byli mniej zdecydowani, jeśli chodzi o wskazanie szans rozwojowych w Gminie. Najwięcej mieszkańców wskazało, że szansą dla rozwoju Gminy jest osiedlenie się na terenie Gminy nowych mieszkańców (35,7%), dostęp do środków finansowych z UE i krajowych (31,8%), wysokie walory środowiska przyrodniczego (29,5%) oraz agroturystyka i ekoturystyka (27,1%). Z kolei do najczęściej

wskazywanych zagrożeń Gminy wśród mieszkańców jest ucieczka ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast (49,6%) oraz niewystarczające środki na realizację inwestycji (36,4%).

2.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się poprawa infrastruktury drogowej (15,3% odpowiedzi), budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych czyszczalni ścieków (7,2%), rozbudowa oświetlenia ulicznego (6,6%), poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami (6,4%) oraz poprawa dostępu do usług medycznych (6,3%). Najmniej priorytetowe działania według mieszkańców to: aktywizacja osób starszych (1,6%), promocja Gminy (1,7%), rozwój kultury (1,7%) oraz oznaczenie miejsc atrakcyjnych turystycznie (1,9%).

Ryc. 21. Główne priorytety rozwoju Gminy Czarnków według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

3. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z opisu charakterystyki Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 5 do 24 maja 2020 roku;
- 4) wyniki warsztatów strategicznych przeprowadzonych z pracownikami jednostek organizacyjnych Gminy i pozostałymi interesariuszami Strategii w dniu 6 czerwca 2020 roku.

Analizę SWOT dla Gminy Czarnków przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dogodne położenie komunikacyjne • bliskie sąsiedztwo Miasta Czarnkowa • wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe • występowanie miejsc rekreacyjnych i turystycznych (gospodarstwa agroturystyczne, szlak kajakowy, szlaki leśne, ścieżki pieszo-rowerowe) • dodatnia dynamika liczby ludności • dodatni przyrost naturalny • duża liczba mieszkańców w wieku kreatywnym • niski wskaźnik bezrobocia • rosnąca liczba podmiotów gospodarczych • potencjał do rozwoju energii pochodzącej z fotowoltaiki • wysoki stopień zwodociągowania • wysoki stopień segregacji i recyklingu odpadów komunalnych • rozbudowana sieć szkół i przedszkoli • duży zasób kadry nauczycielskiej w szkołach • ponadprzeciętne wyposażenie niektórych szkół • objęcie wspólną obsługą finansową i organizacyjną jednostek oświatowych (Gminny Zespół Obsługi Oświaty) • aktywna polityka społeczna (liczne programy społeczne, spółdzielnie socjalne, Centrum Integracji Społecznej) • rozbudowana infrastruktura sportowa (sale, siłownie, place zabaw) • duża liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy • duża aktywność społeczna lokalnych działaczy i mieszkańców • duże wsparcie i aktywność własna przedsiębiorców lokalnych • współpraca z Gruzją i Słowacją 	<ul style="list-style-type: none"> • podział Gminy na dwie części przez rzekę Noteć • niemożliwość zrealizowania niektórych przedsięwzięć ze względu na obszary chronione • brak ośrodka centralnego na terenie Gminy • ujemne saldo migracji • zły stan techniczny dróg • brak transportu publicznego i dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych • brak stacji kolejowej • niewystarczająca promocja gminy, w tym promocja agroturystyki • słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna • mała liczba punktów widokowych • zaniedbane szlaki leśne i leśne ścieżki przyrodnicze (nieoznakowane) • rozproszenie budownictwa mieszkalnego • duża liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy wpływająca na pogorszenie ładu przestrzennego w Gminie • niski stopień skanalizowania • brak możliwości utworzenia wspólnej aglomeracji wodno-kanalizacyjnej • brak gazyfikacji Gminy • ogrzewanie budynków poprzez kotłownie i indywidualne paleniska domowe • występowanie firm negatywnie oddziałujących na środowisko (kurniki, hodowla trzody chlewnej) • występowanie dzikich wysypisk śmieci • zły stan urządzeń melioracyjnych • krótki czas pracy przedszkoli • wysokie koszty prowadzenia szkół i przedszkoli • niedoinwestowanie niektórych szkół • niskie wyniki egzaminów państwowych • starzejąca się kadra nauczycielska • niskie pokrycie wydatków oświatowych subwencją oświatową • mała oferta zajęć dodatkowych w szkołach • brak ośrodka kultury

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • plany związane z przywróceniem połączeń kolejowych w Mieście Czarnków • rozbudowa strefy ekonomicznej na północy Gminy • możliwość wykorzystania rzeki Noteć jako atrakcji turystycznej • wykorzystanie terenów pokopalnianych (pożwirowych) do tworzenia zbiorników rekultywacyjnych i rekreacyjnych • przeznaczenie części terenów na budowę elektrowni wiatrowych • możliwości współpracy z powiatem i województwem pod względem dróg • wykorzystanie potencjału infrastruktury kolejowej (PKP) na cele turystyki rowerowej • trendy w prowadzeniu aktywnego trybu życia (bieganie, wycieczki pieszo-rowerowe) • zwiększająca się świadomość ekologiczna i rozwój alternatywnych źródeł energii • dofinansowania zewnętrzne wspierające rozwój OZE (program „Czyste powietrze”) i wymianę pieców • dofinansowanie inwestycji dotyczących małej retencji • dofinansowania zewnętrzne związane z rozszerzaniem oferty dla najmłodszych i seniorów (programy „Maluch+”, Senior+)” • przynależność Gminy do związków i stowarzyszeń międzygminnych, których celem są działania na rzecz rozwoju regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • brak ośrodka sportu • niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu i wydarzeń kulturalnych dla seniorów • brak rady młodzieży i rady seniorów • słaby dostęp do opieki medycznej • mała liczba miejsc pracy • wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej • niskie dochody budżetowe na 1 mieszkańca • mała samodzielność finansowa Gminy <ul style="list-style-type: none"> • skomplikowana struktura przestrzenna utrudniająca spójne zarządzanie Gminą • ucieczka mieszkańców do większych miast za pracą • ucieczka osób młodych z obszarów wiejskich do większych miast • starzejące się społeczeństwo • odpływ dzieci do szkół i przedszkoli znajdujących się w innych gminach (bliskość rodziców do miejsca pracy, wyższa jakość nauczania) • niewystarczająca współpraca pomiędzy gminami i brak wspólnych długofalowych projektów • rosnące koszty odbioru i zagospodarowania odpadów • wzrost cen prądu • zmiany klimatyczne powodujące ryzyko wystąpienia suszy i powodzi • powszechność stosowania węgla do celów grzewczych • niewystarczające środki na realizację inwestycji • wysokie koszty i długa procedura opracowania studium i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego • kryzys finansowy związany z epidemią COVID-19

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Czarnków na lata 2021-2028 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy strategii ukazujące najważniejsze kierunki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jego mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Z kolei wizja to obraz gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje Gminę Czarnków w perspektywie strategicznej – do 2028 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów.

Uwzględniając przyjęte założenia misja Gminy Czarnków brzmi:

Jesteśmy tu by stworzyć bezpieczne, przyjazne, harmonijne miejsce do życia i pracy dla wszystkich, w zgodzie z naturą.

Z kolei wizja Gminy Czarnków to:

Gmina Czarnków jest czystym, przyjaznym i bezpiecznym miejscem, otwartym na potrzeby wszystkich uczestników życia społeczno-gospodarczego, o wysokiej jakości usługach społecznych, rozbudowanej i proekologicznej infrastrukturze technicznej, korzystającym z walorów otaczającej przyrody i mądrze gospodarującym jej zasobami.

Najważniejszą wartością dla rozwoju Gminy Czarnków jest społeczność tworząca Gminę, a przede wszystkim jej mieszkańcy, dla których odpowiednio do ich potrzeb, należy zapewnić wysokiej jakości usługi społeczne i infrastrukturę techniczną. Tym samym Gmina będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym dla wszystkich grup społecznych. Ważnym elementem rozwoju Gminy Czarnków jest również środowisko przyrodnicze wraz z jego walorami turystyczno-krajobrazowymi. Z tego względu Gmina będzie dążyć do poprawy stanu środowiska oraz wdrażać rozwiązania proekologiczne, aby zwiększyć jakość życia w Gminie oraz przeciwdziałać skutkom zmian klimatu.

2. Cele strategiczne, operacyjne, działania

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Czarnków, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, którymi są:

- CEL I: Rozwój gospodarczy Gminy Czarnków oparty na wysokiej jakości infrastrukturze technicznej**
- CEL II: Rozwój społeczny dostosowany do zmieniających się potrzeb mieszkańców**
- CEL III: Racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oparte na zasadach zrównoważonego rozwoju**

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

MISJA:		
Jesteśmy tu by stworzyć bezpieczne, przyjazne, harmonijne miejsce do życia i pracy dla wszystkich, w zgodzie z naturą.		
WIZJA:		
Gmina Czarnków jest czystym, przyjaznym i bezpiecznym miejscem, otwartym na potrzeby wszystkich uczestników życia społeczno-gospodarczego, o wysokiej jakości usługach społecznych, rozbudowanej i proekologicznej infrastrukturze technicznej, korzystającym z walorów otaczającej przyrody i mądrze gospodarującym jej zasobami.		
CELE STRATEGICZNE:		
CEL I: Rozwój gospodarczy Gminy Czarnków oparty na wysokiej jakości infrastrukturze technicznej	CEL II: Rozwój społeczny dostosowany do zmieniających się potrzeb mieszkańców	CEL III: Racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oparte na zasadach zrównoważonego rozwoju
CELE OPERACYJNE:		
1.1. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu zamieszkania poprzez rozwój infrastruktury drogowej	2.1. Poprawa infrastruktury i funkcjonowania placówek oświatowych	3.1. Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu
1.2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	2.2. Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie problemom społecznym	3.2. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do rozwoju infrastruktury turystycznej
1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	2.3. Rozwój i upowszechnianie kultury i sportu	3.3. Upowszechnianie wizerunku Gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i turystom

Cele strategiczne Gminy Czarnków odwzorowują obszary rozwojowe w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska i rozwój turystyki. Z kolei cele osiągnięte w ramach sfery społecznej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną.

CEL STRATEGICZNY I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY CZARNKÓW OPARTY NA WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURZE TECHNICZNEJ

1.1. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu zamieszkania poprzez rozwój infrastruktury drogowej

1.2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej

1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna

Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna wpływa na obniżenie atrakcyjności danego obszaru oraz pogarsza jakość życia mieszkańców. Szczególny wpływ na rozwój Gminy ma układ komunikacyjny i powiązania drogowe z większymi miastami, a jakość i stan infrastruktury drogowej wpływa na bezpieczeństwo i komfort zamieszkania. Modernizacji i rozbudowy wymagają drogi gminne, osiedlowe, chodniki na kluczowych odcinkach dróg powiatowych i wojewódzkich, a także ścieżki pieszo-rowerowe. Niezbędnym elementem jest również sprawnie działająca infrastruktura wodno-kanalizacyjna oddziałująca również na jakość środowiska przyrodniczego. Obecnie problemem w Gminie jest niski stopień skanalizowania oraz niska przepustowość oczyszczalni ścieków w Brzeźnie. Dodatkowo podział Gminy na dwie części przez rzekę Noteć powoduje brak możliwości utworzenia wspólnej aglomeracji wodno-kanalizacyjnej. Z tego względu skanalizowana jest tylko wschodnia część Gminy. Dopełnieniem powyższych celów powinna być również aktywna polityka przestrzenna, która będzie poprawiać ład przestrzenny, niwelować różnice w rozwoju poszczególnych obszarów Gminy oraz zapewniać jej integrację przestrzenną.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY I: Rozwój gospodarczy Gminy Czarnków oparty na wysokiej jakości infrastrukturze technicznej

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA
1.1. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu zamieszkania poprzez rozwój infrastruktury drogowej	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i przebudowa dróg gminnych, w szczególności na odcinku Kuźnica Czarnkowska – Bukowiec – łączącego z drogą wojewódzką • Budowa i przebudowa dróg osiedlowych, w szczególności w m. Kuźnica Czarnkowska, Śmieszkowo • Współpraca z Powiatowym Zarządem Dróg w celu modernizacji, przebudowy dróg publicznych oraz rozbudowy infrastruktury, w szczególności budowa chodnika w m. Romanowo Dolne, Romanowo Górne, Komorzewo, Radolinek • Współpraca z Wielkopolskim Zarządem Dróg Wojewódzkich w celu modernizacji, przebudowy dróg publicznych oraz rozbudowy infrastruktury, w szczególności budowa chodnika w m. Huta, Sarbka, Mikołajewo oraz na odcinku Bukowiec-Gajewo • Zwiększenie dostępności i poprawa sytuacji komunikacyjnej poszczególnych miejscowości poprzez budowę ścieżek pieszo-rowerowych, w

	szczegółności na odcinkach: Brzeźno-Sarbka, Góra-Ciszkowo, Zofiowo-Kuźnica Czarnkowska
1.2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa oczyszczalni ścieków w północnej części Gminy • Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Brzeźnie • Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Białężyn, Jędrzejewo, Kuźnica Czarnkowska, Walkowice, Romanowo Górne • Bieżące wsparcie dla podmiotów niemających możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej (przydomowe oczyszczalnie ścieków)
1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	<ul style="list-style-type: none"> • Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględniająca oddziaływania innych dużych miejscowości na Gminę Czarnków oraz różny potencjał poszczególnych części Gminy • Przyjęcie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz usługowej • Współpraca z Wielkopolskim Zarządem Dróg Wojewódzkich w zakresie budowy mostu przez rzekę Noteć w celu integracji przestrzennej Gminy

CEL STRATEGICZNY II: ROZWÓJ SPOŁECZNY DOSTOSOWANY DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW

2.1. Poprawa infrastruktury i funkcjonowania placówek oświatowych

2.2. Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie problemom społecznym

2.3. Rozwój i upowszechnianie kultury i sportu

Wysoką jakość życia w Gminie powinny zapewniać również rozwinięte usługi społeczne, które będą dostosowane do wszystkich grup społecznych oraz zmieniających się potrzeb mieszkańców. Kapitał społeczny to przede wszystkim więzi międzyludzkie, stopień zaufania między nimi, a także umiejętność i chęć współdziałania. Wpływa to na jakość rządzenia w Gminie, zwiększa poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu Gminy, a także przyczynia się do ograniczenia patologii i wykluczenia społecznego. W tym celu ważna jest wysoka jakość infrastruktury i funkcjonowania placówek oświatowych, która zapewni będzie wysoki poziom edukacji, a także działania w zakresie aktywizacji społecznej, integracji oraz bieżącej analizy potrzeb mieszkańców, które przekładałyby się na dalsze działania Gminy niwelujące problemy społeczne. Ważnym elementem jest również rozwój i upowszechnianie kultury i sportu wśród mieszkańców. Są one nieodłącznym elementem kształtowania postaw i zachowań międzyludzkich, tożsamości lokalnej, a także integrują wszystkich uczestników życia społecznego.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY II: Rozwój społeczny dostosowany do zmieniających się potrzeb mieszkańców	
CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA
2.1. Poprawa infrastruktury i funkcjonowania placówek oświatowych	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa szkoły w Romanowie Dolnym • Utworzenie żłobka w Gajewie • Poprawa wyposażenia szkół i przedszkoli • Dostosowanie liczby miejsc w przedszkolach do potrzeb mieszkańców łączących pracę zawodową z wychowaniem dzieci • Bieżąca analiza potrzeb mieszkańców w zakresie godzin funkcjonowania przedszkoli • Analiza potrzeb w zakresie reorganizacji sieci szkół
2.2. Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie problemom społecznym	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie gminnego centrum usług społecznych, które będzie realizować działania m.in. z zakresu wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie i osób starszych • Przeprowadzenie rzetelnej diagnozy problemów społecznych, na podstawie której opierać się będą dalsze działania w zakresie rozszerzania oferty społecznej • Realizacja programów profilaktycznych na rzecz ochrony zdrowia i innych wynikających z diagnozy • Aktualizacja i bieżąca realizacja gminnego programu aktywności lokalnej • Utworzenie rady seniorów • Organizacja warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego oraz realizacja kursów dla osób bezrobotnych • Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych • Utworzenie mieszkania chronionego • Remont i modernizacja świetlic wiejskich oraz przekształcenie części pomieszczeń i obiektów na świetlice środowiskowe
2.3. Rozwój i upowszechnianie kultury i sportu	<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie gminnego centrum kultury • Wsparcie działalności świetlic i sal wiejskich stanowiących centrum aktywności mieszkańców sołectw • Wykorzystanie infrastruktury rekreacyjnej do szerokiej działalności rekreacyjno-kulturalnej poprzez dostosowanie oferty do potrzeb osób z różnych grup wiekowych • Budowa, rozbudowa i modernizacja boisk sportowych, siłowni ogólnodostępnych oraz pozostałej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej • Rozwój zajęć sportowych

CEL STRATEGICZNY III: RACJONALNE WYKORZYSTANIE WALORÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO OPARTE NA ZASADACH ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU**3.1. Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu****3.2. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do rozwoju infrastruktury turystycznej****3.3. Upowszechnianie wizerunku Gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i turystom**

W celu zrównoważonego rozwoju Gminy ważnym komponentem jest również ochrona środowiska przyrodniczego. Gmina Czarnków posiada wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe. Problemem jest jednak brak gazyfikacji Gminy, ogrzewanie budynków poprzez kotłownie i indywidualne paleniska domowe, zły stan urządzeń melioracyjnych, a także zmiany klimatyczne, które powodują coraz częstsze prawdopodobieństwo wystąpienia suszy. Dlatego też ambicją Gminy jest stałe, systematyczne dążenie do poprawy jakości środowiska jego ochrony oraz adaptacji do zmian klimatu poprzez przeciwdziałanie tym problemom m.in. rozwój energetyki odnawialnej, wsparcie finansowe mieszkańców wymieniających piece na proekologiczne, a także współpracę z Polską Spółką Gazownictwa Sp. z o.o. Poprzez wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe Gmina Czarnków posiada również potencjał do rozwoju turystyki. Problemem jest jednak słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna, zaniedbane szlaki leśne i ścieżki przyrodnicze, a także niewystarczająca promocja Gminy. Rozwinięta baza turystyczna może stanowić podstawę do przyciągania turystów, ale również stwarzać możliwości rekreacyjne i wypoczynkowe dla mieszkańców.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY III: Racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oparte na zasadach zrównoważonego rozwoju	
CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA
3.1. Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie naturalnych uwarunkowań sprzyjających rozwojowi energetyki odnawialnej na terenie Gminy (instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła, elektrownie wiatrowe, stacje ładowania) • Wsparcie finansowe mieszkańców wymieniających źródło ciepła na przyjazne środowisku zgodnie ze standardami Samorządu Województwa Wielkopolskiego • Współpraca z Polską Spółką Gazownictwa Sp. z o.o. w zakresie analizy zapotrzebowania i możliwości gazyfikacji Gminy jako narzędzia ograniczenia emisji szkodliwych substancji do atmosfery • Współpraca ze spółkami wodnymi w celu utrzymania i rozbudowy urządzeń melioracyjnych • Aktualizacja i realizacja gminnego programu ochrony środowiska • Realizacja zadań wynikających z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej • Kształtowanie postaw proekologicznych we wszystkich grupach wiekowych mieszkańców • Promocja działalności rolniczej przyjaznej środowisku

<p>3.2. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do rozwoju infrastruktury turystycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie, modernizacja i rozwój ścieżek pieszo-rowerowych na terenie Gminy w celach turystycznych • Modernizacja, rozbudowa i budowa miejsc wypoczynku i rekreacji na terenie Gminy • Utworzenie trasy kajakowej Góra/Pianówka-Walkowice z infrastrukturą towarzyszącą • Mediacje społeczne w celu wykorzystania istniejących miejsc prywatnych na potrzeby powstania baz noclegowych i terenów rekreacyjnych
<p>3.3. Upowszechnianie wizerunku Gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i turystom</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych w planowaniu min. na 1 rok • Promocja nowych imprez kulturalno-sportowych w celu budowania wizerunku Gminy aktywnej i otwartej na aktywność mieszkańców i turystów m.in. grzybobranie, obchody nocy świętojańskiej, spływy kajakowe • Współpraca z Kołami Gospodyń Wiejskich w zakresie wyboru produktu lokalnego • Stworzenie strony internetowej z możliwością dodawania atrakcji turystycznych, miejsc rekreacji, tras wycieczkowych i baz noclegowych • Współpraca ze stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi w celu promocji Gminy i organizacji imprez kulturalno-sportowych

3. Spójność kierunków rozwoju Gminy z innymi dokumentami strategicznymi

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Czarnków, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Główny cel Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 to „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 realizowany będzie w oparciu o uzupełniające się trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii rozwoju Gminy Czarnków ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r.

Cele	
Strategia Wielkopolska 2030	Strategia Rozwoju Gminy Czarnków na lata 2021-2028
<p>1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p> <p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>	<p>CEL I: Rozwój gospodarczy Gminy Czarnków oparty na wysokiej jakości infrastrukturze technicznej</p> <p>1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna</p> <p>Cel II: Rozwój społeczny dostosowany do zmieniających się potrzeb mieszkańców</p> <p>2.1. Poprawa infrastruktury i funkcjonowania placówek oświatowych</p> <p>2.2. Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie problemom społecznym</p>
<p>2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu</p> <p>2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie</p> <p>2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom</p> <p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p>	<p>Cel II: Rozwój społeczny dostosowany do zmieniających się potrzeb mieszkańców</p> <p>2.1. Poprawa infrastruktury i funkcjonowania placówek oświatowych</p> <p>2.2. Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie problemom społecznym</p> <p>2.3. Rozwój i upowszechnianie kultury i sportu</p> <p>CEL III: Racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oparte na zasadach zrównoważonego rozwoju</p> <p>3.2. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do rozwoju infrastruktury turystycznej</p>
<p>3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa</p> <p>3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p> <p>3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<p>CEL I: Rozwój gospodarczy Gminy Czarnków oparty na wysokiej jakości infrastrukturze technicznej</p> <p>1.1. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu zamieszkania poprzez rozwój infrastruktury drogowej</p> <p>1.2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej</p> <p>1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna</p> <p>CEL III: Racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oparte na zasadach zrównoważonego rozwoju</p> <p>3.1. Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu</p>
<p>4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem</p> <p>4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług</p> <p>4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<p>CEL III: Racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oparte na zasadach zrównoważonego rozwoju</p> <p>3.3. Upowszechnianie wizerunku Gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i turystom</p>

4. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Czarnków na lata 2021-2028 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, w razie potrzeby, rekomenduje się przyjęcie szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, Programu Ochrony Środowiska i innych dokumentów sektorowych.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat czarnkowsko-trzcianecki. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Jednocześnie wszystkie zadania zaplanowane do realizacji i wymagające wieloletnich inwestycji będą uwzględniane w Wieloletniej Prognozie Finansowej w trakcie jej uchwalania i aktualizacji. Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, rozpowszechniając ideę Smart City. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Gminy, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu pozyskania dodatkowego finansowania na zaplanowane działania samorząd będzie pozyskiwał środki z funduszy zewnętrznych – programów krajowych oraz unijnych. W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady miejskiej i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 2 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje czy dane działanie zostało zrealizowane czy nie. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Monitoring działań będzie odbywać się również za pomocą wskaźników, które zostały określone dla danych celów operacyjnych, co prezentuje poniższa tabela.

Cel operacyjny	Przykładowe wskaźniki
1.1. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu zamieszkania poprzez rozwój infrastruktury drogowej	długość wybudowanych i przebudowanych dróg (km) długość wybudowanego chodnika (km) długość wybudowanych i przebudowanych ścieżek pieszo-rowerowych (km)
1.2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków (szt.) wydajność oczyszczalni (m ³ /dobę) długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km) liczba udzielonych dofinansowań do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.) kwota przeznaczona na udzielenie dofinansowań do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków (zł) liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków (szt.)
1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	stopień zaawansowania prac nad aktualizacją Studium (%) liczba przyjętych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.) stopień zaawansowania prac nad budową mostu (%)
2.1. Poprawa infrastruktury i funkcjonowania placówek oświatowych	liczba uczniów uczęszczających do szkoły (os.) liczba dzieci uczęszczających do żłobka (os.) liczba zakupionych sprzętów dla szkół i przedszkoli (szt.) liczba miejsc w przedszkolach (szt.) liczba utworzonych nowych miejsc w przedszkolach (szt.) liczba przeprowadzonych ankiet wśród mieszkańców (szt.)
2.2. Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie problemom społecznym	liczba osób korzystających z usług gminnego centrum usług społecznych (os.) liczba osób uczestniczących w diagnozie problemów społecznych (os.) liczba zrealizowanych programów profilaktycznych na rzecz ochrony zdrowia (szt.) ilość uczestników rady seniorów (os.) liczba osób objętych programami profilaktycznymi na rzecz ochrony zdrowia (os.) stopień zaktualizowania gminnego programu aktywności lokalnej (%) stopień realizacji gminnego programu aktywności lokalnej (%) liczba przeprowadzonych warsztatów i kursów z zakresu doradztwa zawodowego (szt.) liczba przeprowadzonych kursów dla bezrobotnych (szt.) czas oczekiwania na mieszkanie komunalne lub socjalne (dni) liczba utworzonych mieszkań chronionych (szt.) liczba wyremontowanych świetlic wiejskich (szt.) liczba pomieszczeń i obiektów przekształconych na świetlice środowiskowe (szt.) liczba nowych świetlic środowiskowych (szt.)
2.3. Rozwój i upowszechnianie kultury i sportu	liczba wydarzeń kulturowych organizowanych przez gminne centrum kultury (szt.) liczba działających świetlic i sal wiejskich (szt.) kwota dofinansowań do działalności świetlic wiejskich (zł) liczba korzystających z infrastruktury rekreacyjnej w różnych grupach wiekowych (os.) liczba zmodernizowanych obiektów sportowych (szt.) liczba wybudowanych obiektów sportowych (szt.) liczba rozbudowanych obiektów sportowych (szt.) liczba osób korzystających z zajęć sportowych (os.) liczba uprawianych dyscyplin sportowych (szt.) liczba nowo zainstalowanych instalacji OZE (szt.)

3.1. Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu	liczba udzielonych dofinansowań (szt.)
	kwota udzielonych dofinansowań (zł)
	liczba zmodernizowanych i nowo powstałych urządzeń melioracyjnych (szt.)
	liczba prowadzonych spotkań i konsultacji z PSG Sp. z o.o. (szt.)
	stopień aktualizacji gminnego programu ochrony środowiska (%)
	stopień realizacji gminnego programu ochrony środowiska (%)
	liczba zrealizowanych zadań wynikających z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (szt.)
	liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych (szt.)
	liczba przeprowadzonych działań promocyjnych (szt.)
3.2. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do rozwoju infrastruktury turystycznej	liczba nowo powstałych i zmodernizowanych ścieżek pieszo-rowerowych (szt.)
	liczba nowo powstałych i zmodernizowanych miejsc wypoczynku i rekreacji (szt.)
	długość tras kajakowych na terenie Gminy (km)
	liczba nowo powstałych miejsc noclegowych (szt.)
3.3. Upowszechnianie wizerunku Gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i turystom	liczba zaplanowanych imprez kulturalnych i sportowych w ciągu roku (szt.)
	liczba uczestników imprez kulturalno-sportowych (os.)
	liczba turystów biorących udział w wydarzeniach kulturalno-sportowych (os.)
	liczba spotkań i konsultacji z KGW (szt.)
	stopień zaawansowania prac nad rozbudową strony internetowej (%)
	liczba zorganizowanych imprez kulturalno-sportowych (szt.)
	liczba przeprowadzonych działań promocyjnych (szt.)

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 – wzór ankiety

Szanowni Państwo,

w związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Czarnków na lata 2021-2028, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Metryczka

Jestem mieszkańcem...: Gminy wiejskiej Czarnków Miasta Czarnków Innej gminy

Płeć: kobieta mężczyzna

Wiek: poniżej 25 lat 26-35 lat 36-45 lat 46-60 lat 61 lat i więcej

Zatrudnienie:

rolnik przedsiębiorca osoba pracująca osoba bezrobotna emeryt/rencista
 uczeń/student inne (jakie?) .....

Proszę ocenić w skali od 1 do 5 poszczególne dziedziny funkcjonowania gminy, poprzez wstawienie w odpowiednie miejsce znaku „X”, gdzie: 1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 – dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze.

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo							
Pytanie	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5	
Jak oceniasz poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej?							
Jak oceniasz skuteczność działania pomocy społecznej w Gminie?							
Jak oceniasz dostępność do podstawowej opieki medycznej?							
Jak oceniasz dostępność do opieki medycznej nad osobami starszymi i w podeszłym wieku?							
Jak oceniasz dostęp do żłobków / klubów malucha?							
Jak oceniasz do stęp do miejsc opieki nad osobami starszymi i aktywizacji osób starszych?							
Gospodarka							
Pytanie	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5	
Jak oceniasz atrakcyjność inwestycyjną obszaru Gminy (cechy, dzięki którym jest atrakcyjna dla inwestorów z zewnątrz)?							
Jak oceniasz możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy?							
Jak oceniasz warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?							
Jak oceniasz transport zbiorowy funkcjonujący na terenie gminy / łączący miejscowości gminne z siedzibą powiatu lub inną dużą miejscowością?							
Jak oceniasz skłonność mieszkańców do wyrażania zgody na lokowanie nowych, dużych zakładów w pobliżu miejsca zamieszkania?							
Jak oceniasz dostępność usług na terenie Gminy (handel, punkty usługowe)?							
Jak oceniasz działania promocyjne Gminy, mające na celu pozyskanie inwestorów / przedsiębiorców tworzących miejsca pracy?							
Czy uważasz, że rolnictwo stanowi istotny element rozwoju Gminy?							

(1-bardzo mało istotny, 2- mało istotny, 3- obojętny dla rozwoju, 4- istotny dla rozwoju, 5-bardzo istotny dla rozwoju)						
Jak oceniasz perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie? (1-brak perspektywy, 2- ograniczona perspektywa, 3- bez zmian, 4- korzystna perspektywa, 5-bardzo korzystna perspektywa)						
Środowisko i przestrzeń						
<i>Pytanie</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Jak oceniasz estetykę swojej miejscowości?						
Jak oceniasz estetykę placów zabaw, boisk sportowych i pozostałej infrastruktury rekreacyjnej (np. parki, kąpieliska)?						
Jak oceniasz funkcjonalność placów zabaw i boisk sportowych (np. parki, kąpieliska)?						
Jak oceniasz estetykę miejsc integracji oraz sal i świetlic wiejskich?						
Jak oceniasz funkcjonalność miejsc integracji oraz sal i świetlic wiejskich?						
Jak oceniasz estetykę urzędu gminy?						
Jak oceniasz funkcjonalność budynku urzędu gminy?						
Jak oceniasz czystość środowiska naturalnego na terenie gminy?						
Jak oceniasz efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Infrastruktura techniczna						
<i>Pytanie</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Jak oceniasz stan dróg w gminie?						
Jak oceniasz małą infrastrukturę drogową w gminie (chodniki i ścieżki rowerowe, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Jak oceniasz bezpieczeństwo na chodnikach przy drodze wojewódzkiej / krajowej w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jak oceniasz infrastrukturę sportowo – rekreacyjną w miejscu zamieszkania (itp. boiska, place zabaw, sale gimnastyczne, itp.)?						
Jak oceniasz infrastrukturę melioracyjną (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Jak oceniasz system odbioru odpadów na terenie gminy?						
Jak oceniasz poziom rozwoju sieci wodociągowej?						
Jak oceniasz poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej?						
Jak oceniasz poziom rozwoju sieci gazowej?						
Jak oceniasz dostęp do Internetu w Twojej miejscowości?						
Turystyka i rekreacja						
<i>Pytanie</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Jak oceniasz atrakcyjność turystyczną gminy? (ilość i jakość zabytków, miejsc atrakcyjne przyrodniczo, obszary chronione)						
Jak oceniasz poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej? (baza noclegowa, gastronomiczna, gospodarstwa agroturystyczne, itp.)						
Jak oceniasz poziom bazy gastronomicznej?						
Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						

Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Jak oceniasz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Jak oceniasz działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Czy Twoim zdaniem ważne jest inwestowanie w rozwój turystyki? (1-bardzo mało ważne, 2-mało ważne, 3-średnioważne, 4-ważne, 5 – bardzo ważne)						
Czy Twoim zdaniem gmina powinna promować turystykę dla osób z zewnątrz? (1-zdecydowanie nie, 2-raczej nie, 3-nie ma to znaczenia, 4-raczej tak, 5 – zdecydowanie tak)						
Kultura						
<i>Pytanie</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Jak oceniasz jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy? (miejsca integracji, świetlice wiejskie, biblioteki, itp.)						
Jak oceniasz liczbę obiektów kulturalnych w gminie? (świetlice, biblioteki, domy kultury, itp.)? (1-zbyt mało, 2-mało, 3-wystarczająco, 4-dużo, 5 -zbyt dużo)?						
Jak oceniasz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie gminy skierowanych do dzieci?						
Jak oceniasz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie gminy skierowanych do młodzieży?						
Jak oceniasz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie gminy skierowanych do dorosłych?						
Jak oceniasz jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie gminy skierowanych do seniorów?						
Jak oceniasz dostępność do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.) (1-zbyt mała, 2-mała, 3-wystarczająca, 4-dobra, 5 –bardzo dobra)?						
Edukacja						
<i>Pytanie</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Jak oceniasz jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jak oceniasz jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Jak oceniasz jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jak oceniasz jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy? (budynek, sale, zaplecze sportowe, plac zabaw)?						
Jak oceniasz jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jak oceniasz wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Jak oceniasz wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Jak oceniasz dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Jak oceniasz jakość infrastruktury szkolnej (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Jak oceniasz ilość szkół w gminie? (1-zbyt mało, 2-mało, 3-wystarczająco, 4-dużo, 5 -zbyt dużo)?						

Jak oceniasz dostęp do szkół ponadgimnazjalnych dla uczniów z terenu gminy? (łatwość dojazdu, jakość kształcenia)						
--	--	--	--	--	--	--

Część II:**1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych 3 lat:**

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie gminy i połączeń z miastem powiatowym
- poprawa stanu przystanków
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- budowa i modernizacja świetlic/sal wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- działania na rzecz podniesienia poziomu czystości powietrza
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- podniesienie poziomu dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- rozwój turystyki
- oznaczenie miejsc atrakcyjnych turystycznie
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (*jakie?*)

2. Proszę o zaznaczenie 3 mocnych stron gminy

- duża aktywność społeczna
- niski poziom bezrobocia
- korzystne położenie
- dobry stan dróg
- infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja)
- ład urbanistyczny (uporządkowana zabudowa)
- wysoki poziom opieki medycznej
- wystarczająca ilość miejsc w żłobku i klubach malucha
- wystarczająca ilość miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych

- istnienie podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie
  - czyste środowisko naturalne
  - wysokie walory środowiska naturalnego
  - wystarczająca liczba bibliotek i świetlic wiejskich
  - wysoka konkurencyjność usług na rynku lokalnym
  - duża ilość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci
  - wysoki poziom edukacji
  - dostęp do dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe)
  - wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego w gminie
  - dobry poziom promocji gminy np. w mediach
  - inne (*jakie*):
-

3. Proszę o zaznaczenie 3 słabych stron gminy

- niewystarczająca infrastruktura drogowa (drogi gminne)
  - niska inicjatywa społeczna
  - wysoki poziom bezrobocia
  - niekorzystne położenie
  - zły stan dróg
  - niewystarczająca infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja)
  - bałagan urbanistyczny (chaos w zabudowie)
  - słaby dostęp do opieki medycznej
  - zbyt mała liczba miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych oraz w żłobku
  - brak podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie
  - zanieczyszczenie środowiska naturalnego
  - niskie walory środowiska naturalnego
  - zbyt mała liczba bibliotek i świetlic wiejskich
  - niska konkurencyjność usług na rynku lokalnym
  - mała liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci
  - niski poziom edukacji
  - brak dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe)
  - niski poziom bezpieczeństwa publicznego w gminie
  - brak promocji gminy np. w mediach
  - inne (*jakie*):
-

4. Proszę o zaznaczenie 3 największych zagrożeń dla gminy:

- niewystarczające środki na realizację inwestycji (liniowych i punktowych)
- brak udogodnień dla pokonywania barier w zakładaniu przedsiębiorczości
- malejące dochody budżetu gminy
- wysoki poziom zadłużenia gminy
- silna konkurencja gmin sąsiednich jako miejsc lokalizacji inwestycji i zamieszkania
- brak gminnych terenów przeznaczonych pod działalność inwestycyjną i zabudowę mieszkaniową
- niski przyrost naturalny
- ucieczka ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast

- niskie walory środowiska naturalnego
  - malejąca inicjatywa społeczna
  - lokalizacja na terenie gminy inwestycji realizowanych przez podmioty zewnętrzne
  - rozwój przemysłu wpływającego negatywnie na stan środowiska naturalnego
  - brak gospodarstw agroturystycznych i ekoturystycznych
  - brak obszarów pod inwestycje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego
  - niska świadomość ekologiczna mieszkańców w celu ochrony i wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego na terenie gminy
  - brak rozwoju małej przedsiębiorczości (handel, usługi)
  - ograniczenie dostępności do środków z Unii Europejskiej i krajowych
  - brak rozwoju źródeł odnawialnej energii
-

5. Proszę o zaznaczenie 3 największych szans rozwojowych dla gminy:

- udogodnienia dla pokonywania barier w zakładaniu przedsiębiorczości
  - wzrastające dochody budżetu gminy
  - niski poziom zadłużenia gminy
  - niska atrakcyjność gmin sąsiednich jako miejsc lokalizacji inwestycji i zamieszkania
  - tereny przeznaczone pod działalność inwestycyjną i zabudowę mieszkaniową
  - wysoki przyrost naturalny
  - osiedlanie się na terenie gminy nowych mieszkańców
  - wysokie walory środowiska naturalnego
  - rosnąca inicjatywa społeczna
  - lokalizacja na terenie gminy inwestycji realizowanych przez podmioty zewnętrzne
  - rozwój tzw. czystego przemysłu (przemysł wysokiej technologii) nie wpływającego negatywnie na stan środowiska naturalnego
  - agroturystyka i ekoturystyka
  - przeznaczenie obszarów pod inwestycje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego
  - podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w celu ochrony i wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego na terenie gminy
  - rozwój małej przedsiębiorczości (handel, usługi)
  - dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej i krajowych
  - inwestycje w źródła energii odnawialnej
-

Załącznik 2 – tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY CZARNKÓW OPARTY NA WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURZE TECHNICZNEJ

Cel operacyjny	Działanie/zadanie	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)	
1.1. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu zamieszkania poprzez rozwój infrastruktury drogowej	Budowa i przebudowa dróg gminnych, w szczególności na odcinku Kuźnica Czarnkowska – Bukowiec – łączącego z drogą wojewódzką	długość wybudowanych i przebudowanych dróg (km)					
	Budowa i przebudowa dróg osiedlowych, w szczególności w m. Kuźnica Czarnkowska, Śmieszkowice	długość wybudowanych i przebudowanych dróg (km)					
	Współpraca z Powiatowym Zarządem Dróg w celu modernizacji, przebudowy dróg publicznych oraz rozbudowy infrastruktury, w szczególności budowa chodnika w m. Romanowo Dolne, Romanowo Górne, Komorzewo, Radolinek	długość wybudowanych i przebudowanych dróg (km)					
		długość wybudowanego chodnika (km)					
	Współpraca z Wielkopolskim Zarządem Dróg Wojewódzkich w celu modernizacji, przebudowy dróg publicznych oraz rozbudowy infrastruktury, w szczególności budowa chodnika w m. Huta, Sarbka, Mikołajewo oraz na odcinku Bukowiec-Gajewo	długość wybudowanych i przebudowanych dróg (km)					
Zwiększenie dostępności i poprawa sytuacji komunikacyjnej poszczególnych miejscowości poprzez budowę ścieżek pieszo-rowerowych, w szczególności na odcinkach: Brzeźno-Sarbka, Góra-Ciszkowo, Zofiowo-Kuźnica Czarnkowska	długość wybudowanych i przebudowanych ścieżek pieszo-rowerowych (km)						
1.2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Budowa oczyszczalni ścieków w północnej części Gminy	liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków (szt.)					
	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Brzeźnie	wydajność oczyszczalni (m ³ /dobę)					
	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Białężyn, Jędrzejewo, Kuźnica Czarnkowska, Walkowice, Romanowo Górne	długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km)					
	Bieżące wsparcie dla podmiotów niemających możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej (przydomowe oczyszczalnie ścieków)	liczba udzielonych dofinansowań do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.)					
kwota przeznaczona na udzielenie dofinansowań do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków (zł)							
1.3. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględniająca oddziaływania innych dużych miejscowości na Gminę Czarnków oraz różny potencjał poszczególnych części Gminy	stopień zaawansowania prac nad aktualizacją Studium (%)					
	Przyjęcie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz usługowej	liczba przyjętych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.)					
	Współpraca z Wielkopolskim Zarządem Dróg Wojewódzkich w zakresie budowy mostu przez rzekę Noteć w celu integracji przestrzennej Gminy	stopień zaawansowania prac nad budową mostu (%)					

CEL STRATEGICZNY II. ROZWÓJ SPOŁECZNY DOSTOSOWANY DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ POTRZEB MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny	Działanie/zadanie	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Poprawa infrastruktury i funkcjonowania placówek oświatowych	Rozbudowa szkoły w Romanowie Dolnym	liczba uczniów uczęszczających do szkoły (os.)				
	Utworzenie żłobka w Gajewie	liczba dzieci uczęszczających do żłobka (os.)				
	Poprawa wyposażenia szkół i przedszkoli	liczba zakupionych sprzętów dla szkół i przedszkoli (szt.)				
	Dostosowanie liczby miejsc w przedszkolach do potrzeb mieszkańców łączących pracę zawodową z wychowaniem dzieci	liczba miejsc w przedszkolach (szt.)				
		liczba utworzonych nowych miejsc w przedszkolach (szt.)				
	Bieżąca analiza potrzeb mieszkańców w zakresie godzin funkcjonowania przedszkoli	liczba przeprowadzonych ankiet wśród mieszkańców (szt.)				
Analiza potrzeb w zakresie reorganizacji sieci szkół	liczba przeprowadzonych ankiet wśród mieszkańców (szt.)					
2.2. Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie problemom społecznym	Utworzenie gminnego centrum usług społecznych, które będzie realizować działania m.in. z zakresu wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie i osób starszych	liczba osób korzystających z usług gminnego centrum usług społecznych (os.)				
	Przeprowadzenie rzetelnej diagnozy problemów społecznych, na podstawie której opierać się będą dalsze działania w zakresie rozszerzania oferty społecznej	liczba osób uczestniczących w diagnozie problemów społecznych (os.)				
	Realizacja programów profilaktycznych na rzecz ochrony zdrowia i innych wynikających z diagnozy	liczba zrealizowanych programów profilaktycznych na rzecz ochrony zdrowia (szt.)				
		liczba osób objętych programami profilaktycznymi na rzecz ochrony zdrowia (os.)				
	Aktualizacja i bieżąca realizacja gminnego programu aktywności lokalnej	stopień zaktualizowania gminnego programu aktywności lokalnej (%)				
		stopień realizacji gminnego programu aktywności lokalnej (%)				
	Utworzenie rady seniorów	ilość uczestników rady seniorów (os.)				
	Organizacja warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego oraz realizacja kursów dla osób bezrobotnych	liczba przeprowadzonych warsztatów i kursów z zakresu doradztwa zawodowego (szt.)				
		liczba przeprowadzonych kursów dla bezrobotnych (szt.)				
Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych	liczba utworzonych mieszkań komunalnych i socjalnych (szt.)					
	czas oczekiwania na mieszkanie komunalne lub socjalne (dni)					
Utworzenie mieszkania chronionego	liczba utworzonych mieszkań chronionych (szt.)					

	Remont i modernizacja świetlic wiejskich oraz przekształcenie części pomieszczeń i obiektów na świetlice środowiskowe	liczba wyremontowanych świetlic wiejskich (szt.)				
		liczba pomieszczeń i obiektów przekształconych na świetlice środowiskowe (szt.)				
		liczba nowych świetlic środowiskowych (szt.)				
2.3. Rozwój i upowszechnianie kultury i sportu	Powstanie gminnego centrum kultury	liczba wydarzeń kulturowych organizowanych przez gminne centrum kultury (szt.)				
	Wsparcie działalności świetlic wiejskich stanowiących centrum aktywności mieszkańców sołectw	liczba działających świetlic i sal wiejskich (szt.)				
		kwota dofinansowań do działalności świetlic wiejskich (zł)				
	Wykorzystanie infrastruktury rekreacyjnej do szerokiej działalności rekreacyjno-kulturalnej poprzez dostosowanie oferty do potrzeb osób z różnych grup wiekowych	liczba korzystających z infrastruktury rekreacyjnej w różnych grupach wiekowych (os.)				
	Budowa, rozbudowa i modernizacja boisk sportowych, siłowni ogólnodostępnych oraz pozostałej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	liczba zmodernizowanych obiektów sportowych (szt.)				
		liczba wybudowanych obiektów sportowych (szt.)				
		liczba rozbudowanych obiektów sportowych (szt.)				
	Rozwój zajęć sportowych	liczba osób korzystających z zajęć sportowych (os.)				
liczba uprawianych dyscyplin sportowych (szt.)						

CEL STRATEGICZNY III. RACJONALNE WYKORZYSTANIE WALORÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO OPARTE NA ZASADACH ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Cel operacyjny	Działanie/zadanie	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Poprawa stanu środowiska, jego ochrona oraz adaptacja do zmian klimatu	Wykorzystanie naturalnych uwarunkowań sprzyjających rozwojowi energetyki odnawialnej na terenie Gminy (instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła, elektrownie wiatrowe, stacje ładowania)	liczba nowo zainstalowanych instalacji OZE (szt.)				
	Wsparcie finansowe mieszkańców wymieniających źródło ciepła na przyjazne środowisku zgodnie ze standardami Samorządu Województwa Wielkopolskiego	liczba udzielonych dofinansowań (szt.)				
		kwota udzielonych dofinansowań (zł)				
	Współpraca z Polską Spółką Gazownictwa Sp. z o.o. w zakresie analizy zapotrzebowania i możliwości gazyfikacji Gminy jako narzędzia ograniczenia emisji szkodliwych substancji do atmosfery	liczba prowadzonych spotkań i konsultacji z PSG Sp. z o.o. (szt.)				

	Współpraca ze spółkami wodnymi w celu utrzymania i rozbudowy urządzeń melioracyjnych	liczba zmodernizowanych i nowo powstałych urządzeń melioracyjnych (szt.)				
	Aktualizacja i realizacja gminnego programu ochrony środowiska	stopień aktualizacji gminnego programu ochrony środowiska (%) stopień realizacji gminnego programu ochrony środowiska (%)				
	Realizacja zadań wynikających z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	liczba zrealizowanych zadań wynikających z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (szt.)				
	Kształtowanie postaw proekologicznych we wszystkich grupach wiekowych mieszkańców	liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych (szt.)				
	Promocja działalności rolniczej przyjaznej środowisku	liczba przeprowadzonych działań promocyjnych (szt.)				
3.2. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego do rozwoju infrastruktury turystycznej	Utworzenie, modernizacja i rozwój ścieżek pieszo-rowerowych na terenie Gminy w celach turystycznych	liczba nowo powstałych i zmodernizowanych ścieżek pieszo-rowerowych (szt.)				
	Modernizacja, rozbudowa i budowa miejsc wypoczynku i rekreacji na terenie Gminy	liczba nowo powstałych i zmodernizowanych miejsc wypoczynku i rekreacji (szt.)				
	Utworzenie trasy kajakowej Góra/Pianówka-Walkowice z infrastrukturą towarzyszącą	długość tras kajakowych na terenie Gminy (km)				
	Mediacje społeczne w celu wykorzystania istniejących miejsc prywatnych na potrzeby powstania baz noclegowych i terenów rekreacyjnych	liczba nowo powstałych miejsc noclegowych (szt.)				
3.3. Upowszechnianie wizerunku Gminy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i turystom	Opracowanie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych w planowaniu min. na 1 rok	liczba zaplanowanych imprez kulturalny i sportowych w ciągu roku (szt.)				
	Promocja nowych imprez kulturalno-sportowych w celu budowania wizerunku gminy aktywnej i otwartej na aktywność mieszkańców i turystów m.in. grzybobranie, obchody nocy świętojańskiej, spływy kajakowe	liczba uczestników imprez kulturalno-sportowych (os.)				
		liczba turystów biorących udział w wydarzeniach kulturalno-sportowych (os.)				
	Współpraca z Kołami Gospodyń Wiejskich w zakresie wyboru produktu lokalnego	liczba spotkań i konsultacji z KGW (szt.)				
	Stworzenie strony internetowej z możliwością dodawania atrakcji turystycznych, miejsc rekreacji, tras wycieczkowych i baz noclegowych	stopień zaawansowania prac nad rozbudową strony internetowej (%)				
Współpraca ze stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi w celu promocji Gminy i organizacji imprez kulturalno-sportowych	liczba zorganizowanych imprez kulturalno-sportowych (szt.)					
	liczba przeprowadzonych działań promocyjnych (szt.)					